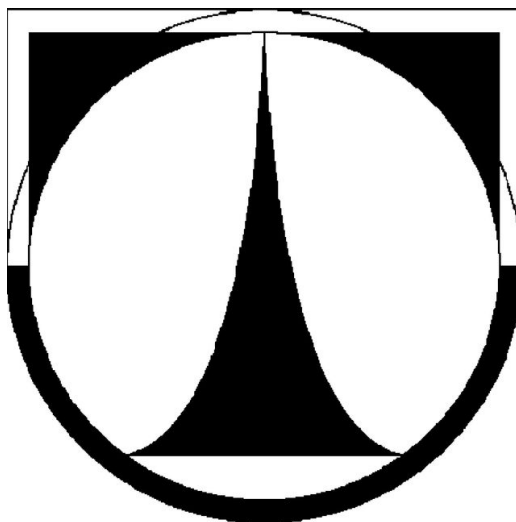

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2011

Bc. Jana Pulpánová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Studentské úvěry jako možnost financování školného na vysokých školách

Student credits as an option for college tuition financing

DP-EF-KFÚ-2011-58

Bc. Jana Pulpánová

Vedoucí práce: Ing. Martina Ortová, Ph.D., katedra financí a účetnictví

Konzultant: Ing. David Hůla, UniCredit Bank

Počet stran: 82

Počet příloh: 8

Datum odevzdání: 04. 05. 2011

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména §60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu užití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 04. 05. 2011

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Ing. Martině Ortové, Ph.D. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále děkuji Bc. Jakubovi Jelínkovi za technickou pomoc při realizaci dotazníkového šetření. A v neposlední řadě chci poděkovat své rodině za jejich podporu během všech let mého studia.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou avizovaného zavedení platby školného na vysokých školách. Pojednává o připravované reformě terciárního sektoru vzdělávání a uvádí názory a argumenty odborníků, kteří se spolupodílejí na její tvorbě. Prověřuje připravenost současného bankovního systému v České republice a zaměřuje se na studentské úvěry jako hlavní možnost platby školného.

Praktická část práce je postavena na průzkumu trhu bankovních produktů určených výhradně pro studenty včetně jejich komparace. Na modelovém příkladě studenta, který chce požádat o studentský úvěr, je ukázána nejvýhodnější varianta z porovnávaných studentských úvěrů.

V neposlední řadě byla provedena anketa ohledně názorů obyvatelstva na zavedení školného na vysokých školách, jeho maximální výše a preferovaného způsobu financování. Závěrem je vybrán funkční systém jedné cizí země (Austrálie) a porovnán s připravovaným systémem v České republice.

Klíčová slova

Školné, vysoká škola, studentský úvěr, financování

Annotation

This thesis deals with forthcoming payment of school fees at universities. It discusses the upcoming reform of tertiary education and states the views and arguments of experts who were sharing in the creation. It examines the readiness of current banking system in Czech Republic and focuses on student loans as the main option payment of fees.

The practical part of thesis is based on a survey of the banking products designed exclusively for students, including their comparison. Example of a model student who wishes to apply for a student loan is indicated by the best variant of compared student loans.

At least but not last, a survey was conducted on public opinion of the introduction of tuition fees at universities, the maximum amount and the preferred method of funding. Finally, the functional system of one foreign country (Australia) is selected and compared with the planned system in the Czech Republic.

Key words

Tuition fees, university, student loan, funding

Obsah

Anotace.....	6
Annotation.....	7
Obsah	8
Seznam obrázků.....	10
Seznam tabulek	11
Seznam zkratk.....	12
1 Bankovní úvěry.....	15
1.1 Úvěrová činnost bank a jednotlivé druhy úvěrů.....	16
1.1.1 Kontokorentní úvěr.....	18
1.1.2 Eskontní úvěr	19
1.2 Spotřebitelské úvěry	20
1.2.1 Revolvingové spotřebitelské úvěry.....	22
1.2.2 Splátkové úvěry	22
1.2.3 Hypoteční úvěry	23
1.3 Zajištění úvěrů.....	23
1.4 Shrnutí	25
2 Investice do vzdělání.....	26
2.1 Mechanismy financování vysokoškolského vzdělání.....	27
2.1.1 Financování z veřejných zdrojů.....	27
2.1.2 Financování podle formule	32
2.1.3 Normativní financování v České republice	34
2.2 Školné a podpora studentů	34
2.3 Shrnutí	37
3 Zavedení školného	38
3.1 Bankovní produkty pro financování školného	45
3.2 Shrnutí	46
4 Přehled studentských úvěrů jednotlivých bank.....	47
4.1 Česká spořitelna	47
4.2 Komerční banka	50
4.3 UniCredit Bank	51
4.4 ČSOB.....	52
4.5 GE Money Bank.....	53
4.6 Raiffeisen Bank.....	53

4.7	mBank.....	54
4.8	Komparace studentských úvěrů jednotlivých bank	54
5	Modelový příklad financování školného na vysokých školách studentským úvěrem.....	55
5.1	Studentský úvěr České spořitelny	56
5.2	Studentský úvěr Komerční banky	57
5.3	Studentský úvěr UniCredit Bank.....	58
5.4	Shrnutí	59
6	Anketa.....	61
6.1	Názory na zavedení školného.....	62
6.2	Názory na financování školného	63
6.3	Shrnutí	67
7	Srovnání financování školného v Austrálii a v České republice.....	68
7.1	Princip fungování odloženého školného v Austrálii.....	69
7.2	Výše školného a výše splátek v Austrálii.....	72
7.3	Srovnání s Českou republikou.....	73
7.4	Doporučení.....	76
7.5	Shrnutí	78
	Závěr	79
	Seznam použité literatury	80
	Seznam příloh	82
	Příloha A.....	83
	Příloha B.....	88
	Příloha C.....	91
	Příloha D.....	95
	Příloha E.....	102
	Příloha F.....	112
	Příloha G.....	114
	Příloha H.....	118

Seznam obrázků

Obr. 1: Komparace cen úvěrů srovnávaných bank.....	str. 59
Obr. 2: Názory všech dotazovaných ohledně zavedení školného na VŠ	str. 63
Obr. 2A: Studenti (příp. absolventi VŠ).....	str. 63
Obr. 2B: Osoby bez osobní zkušenosti s VŠ.....	str. 63
Obr. 3: Názory všech dotazovaných na platbu školného	str. 64
Obr. 3A: Studenti (příp. absolventi VŠ).....	str. 64
Obr. 3B: Osoby bez osobní zkušenosti s VŠ.....	str. 64
Obr. 4: Názory všech dotazovaných ohledně financování školného	str. 65

Seznam tabulek

Tab. 1: Porovnání studentských úvěrů jednotlivých bank	str. 54
Tab. 2: Shrnutí studentského úvěru České spořitelny.....	str. 56
Tab. 3: Shrnutí studentského úvěru Komerční banky.....	str. 57
Tab. 4: Shrnutí úvěru UniCredit Bank	str. 58
Tab. 5: Věkové kategorie dotazovaných osob.....	str. 61
Tab. 6: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných osob	str. 62
Tab. 7: Maximální výše školného v Kč za semestr	str. 65
Tab. 8: Preference bank v názorech všech dotázaných.....	str. 66
Tab. 9: Preference bank u dotázaných, kteří by chtěli financovat školné úvěrem	str. 67
Tab. 10: HECS - výše maximálního ročního školného za jednotlivé okruhy, 2009	str. 72
Tab. 11: Shrnutí Doporučení pro stát, komerční banky, vysoké školy a studenty	str. 78

Seznam zkratek

ČS – Česká spořitelna

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

HDP – Hrubý domácí produkt

HECS – Higher Education Contribution Scheme

HELP – Higher Education Loan Programme

KB – Komerční banka

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

ODS – Občanská demokratická strana

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

VOŠ – Vyšší odborná škola

VŠ – Vysoká škola

VV – Věci veřejné

Úvod

Simon Crean, Australian minister for employment, education and training: *"We are all convinced of the crucial importance of learning throughout life for enriching people's lives, fostering economic growth and maintaining social cohesion...now we need to find more effective ways of offering every one of our citizens such an opportunity. The target of education for all may be ambitious, but we cannot afford not to work towards it."* (Simon Crean, ministr práce, školství a výchovy Austrálie: „Všichni jsme přesvědčeni o zásadním významu učení pro celý život, pro obohacování osobního života, pro podporu ekonomického růstu i pro udržování společenské soudržnosti. Potřebujeme nyní nalézt efektivnější způsoby, jak nabídnout takovou příležitost každému občanu. Takový cíl je možná náročný, nemůžeme si však dovolit k němu nesměřovat“).¹

V současné době je na vzdělanost obyvatel kladen stále větší důraz. Vysoká kvalita lidského kapitálu je podmínkou trvale udržitelného rozvoje země a jejího úspěchu v mezinárodní konkurenci. Neméně důležité je však vzdělání i pro jedince samotného. Úroveň vzdělání ovlivňuje možnosti uplatnění na pracovním trhu, příjmy v zaměstnání, ale i postavení člověka ve společnosti.

Vzdělání obyvatelstva je proto jednou z priorit vyspělých států a Česká republika mezi nimi není výjimkou. Nesprávně nastavený systém financování vysokoškolského vzdělávání může mít dalekosáhlé důsledky jak na efektivitu poskytovaného vzdělání, tak na přístup k vysokoškolskému vzdělání. Omezení přístupu k vysokému vzdělání mladým lidem pocházejících z nízkopříjmových rodin je chápáno jako nespravedlivé pro potencionálního studenta a zároveň neefektivní pro stát. O reformě financování vysokoškolského vzdělání se v České republice hovoří již řadu let, avšak až v posledním roce se toto téma stalo opravdu aktuálním a diskutovaným i širokou veřejností.

Předmětem této diplomové práce byl průzkum trhu bankovních produktů pro studenty, konkrétně studentských úvěrů.

---

¹ UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [online]. 1995, 2011 [cit. 2011-03-25]. A new perspective on education for all. Dostupné z WWW: <http://www.unesco.org/education/efa/ed_for_all/background/artic10.shtml>.

Základem teoretické části diplomové práce je rešerše odborné literatury, legislativy a internetových zdrojů. Tato část práce je rozdělena do tří kapitol. V první jsou vcelku podrobně rozebrány bankovní produkty využitelné k financování výdajů na studium vysoké školy. Druhá kapitola teoretické části se zabývá formou financování vysokoškolského studia jak z pohledu jednotlivce, tak z pohledu státu. A konečně, třetí kapitola pojednává o plánované reformě způsobu financování vysokého školství v České republice, především zavedení školného. Dále jsou ve třetí kapitole zmíněny některé bankovní instituce působící v České republice a jejich produkty vhodné k financování avizovaného školného na vysokých školách.

Do průzkumu trhu studentských úvěrů, který dominuje praktické části práce, byly porovnávány komerční banky vybrány náhodně. Pokud banky poskytují jiné úvěry, kterými by bylo možno řešit financování výdajů na vysokoškolské studium (např. účelové úvěry na vzdělání), nejsou tyto zahrnuty do průzkumu a následného srovnání. Dále je v praktické části práce zakomponováno dotazníkové šetření koncipované ke zjištění názoru obyvatelstva na zavedení školného na vysokých školách, jeho maximální výše a preferovaného způsobu financování. Další subkapitola této části pojednává o zavedení školného na vysokých školách v České republice, je zde řešena plánovaná reforma financování českého vysokého školství, představeny názory a argumenty odborníků, kteří reformu připravují. V neposlední řadě je zde uveden způsob financování školného v jedné zahraniční zemi jako příklad možnosti financování školného na vysokých školách. Cílem práce bylo zjistit, zda by bylo za současných podmínek možné financovat školné na vysokých školách prostřednictvím studentských úvěrů poskytovaných komerčními bankami.

V závěru práce je deduktivní metodou vyvozen závěr a postoj autorky k zavedení školného na vysokých školách a návrh, jak by vláda České republiky mohla postupovat při zavádění reformy financování vysokého školství.

1 Bankovní úvěry

Banky jsou právnické osoby se sídlem v České republice založené jako akciové společnosti nebo jako státní peněžní ústavy, které přijímají vklady od veřejnosti a poskytují úvěry. A které zároveň mají povolení působit jako banka, v jehož rámci mohou vykonávat další činnosti (poskytování služeb).²

Banka jako finanční zprostředkovatel poskytuje řadu rozmanitých finančních služeb široké veřejnosti. Je pro ni nezbytnou nutností zajistit dostupnost svých služeb, proto je výchozím modelem vnitrobankovního uspořádání dvoustupňová organizace – bankovní centrála a bankovní pobočková síť. Tato vnitrobankovní struktura zajišťuje dostupnost ke klientovi.³

Poskytování úvěrů je jednou ze základních činností, kterou se komerční banky zabývají. U komerčních bank tvoří úvěry rozhodující část aktiv. Přestože jsou relativně málo likvidní a současně poměrně rizikovou částí aktiv, přinášejí vyšší výnosy. Úrokové platby jsou základním zdrojem příjmů komerčních bank. Likviditě a riziku úvěrů, stejně jako době splatnosti úvěru odpovídá i výše úrokových sazeb, za které banky úvěry poskytují. Objem úvěrů poskytovaných bankami je obvykle regulován centrálními bankami či orgány dohledu. Maximální možná výše poskytnutých úvěrů je zpravidla odvozována od kapitálu banky. Zajištění úvěrů rezervami a opravnými položkami závisí na kvalitě úvěrů. Regulativní opatření většinou vyžadují i diverzifikaci portfolia úvěrů bank stanovením pravidel úvěrové angažovanosti.

Také v jednotlivých bankách je alokace úvěrů velice různorodá, závisí na podnikatelské strategii banky, velikosti a umístění banky a řadě dalších ekonomických i neekonomických faktorech. U malých bank je obvykle vyšší podíl úvěrů drobným a středním podnikatelům, úvěrů spotřebitelských, hypotečních a úvěrů do zemědělského sektoru.⁴ U velkých bank

---

² SEKERKA B., Banky a bankovní produkty, PROFESS, 1997, str. 44

³ KAŠPAROVSKÁ V., Řízení obchodních bank, C. H. Beck, 2006, str. 8

⁴ POLOUČEK S. a kol., Bankovníctví, C. H. Beck, 2006, str. 367 - 369

naopak převládají obchodní a podnikatelské úvěry spíše velkým, příp. středním a malým firmám.

V Československu existovala do přijetí zákona č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách (viz Příloha A), striktní specializace bank.⁵ Od té doby však většina bank velice dynamicky restrukturalizovala své portfolio úvěrů (stejně jako produktů a klientů) a má univerzální charakter. Tomu odpovídá i poměrně diverzifikované portfolio úvěrů.

Diverzifikaci portfolia úvěrů bank vyžadují ve většině zemí i opatření orgánů bankovního dohledu a regulace. V České republice jsou to pravidla České národní banky a úvěrové angažovanosti bank, která odpovídají Direktivě Rady EU č. 92/121/EHS o sledování a kontrole velké úvěrové angažovanosti úvěrových institucí. Jejich záměrem je co možná nejvíce omezit riziko ztráty, kterému je banka vystavena, jestliže její dlužník není schopen dostát svým závazkům. Jednou ze základních povinností finančních institucí je ohlašovací povinnost příslušným orgánům o veškeré velké úvěrové angažovanosti.⁶

1.1 Úvěrová činnost bank a jednotlivé druhy úvěrů

Úvěry je možno posuzovat podle celé řady kritérií, velice často jsou klasifikovány např. podle úvěrovaných subjektů. Z tohoto hlediska mohou být úvěry poskytnuty jednotlivcům, firmám i vládám, mohou směřovat k domácím subjektům či do zahraničí. Úvěry mohou být také poskytované k rozličným účelům s různou dobou splatnosti. Banky poskytují klientům i úvěrové limity a úvěrové karty, takže do určité míry závisí i na klientech, jaká výše úvěrů je bankou poskytnutá.⁷

Banky poskytují úvěry nejen nefinančním institucím, ale i jiným bankám, společností obchodujícím s cennými papíry, finančním společností apod. V řadě případů umožňují pouze takové úvěry financování leasingu, faktoringu, forfaitingu. Úvěry různým finančním institucím mají různou dobu splatnosti a většinou doplňkový charakter. Především úvěry

---

⁵ *Epravo.cz : Zákon o bankách a spořitelnách* [online]. 1999, 2011 [cit. 2011-01-18]. Zákony. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-bankach-a-sporitelnach-10777.html>>. ISSN 1213-189X.

⁶ POLOUČEK S. a kol., *Bankovníctví*, C. H. Beck, 2006, str. 369

⁷ Tamtéž, str. 370

jiným bankám: jednotlivé banky tak využívají zdroje, po kterých není dostatečná poptávka ze strany jejich vlastních klientů. I v České republice existují banky, které poskytovaly a poskytují úvěry jiným bankám, zvláště těm malým. Ty mají obvykle na základě dohody s těmito institucemi otevřen úvěrový limit, do jehož výše mohou úvěr čerpat. Takové vazby byly typické především pro první léta transformace. Na druhé straně u řady bank jsou získané úvěry významným zdrojem (pasivem) pro financování jejich vlastních aktivit, u velkých bank se jedná především o úvěry získané od zahraničních bank.

Banky neposkytují úvěry pouze soukromému sektoru, ale také veřejnému (municipalitám). V ekonomicky vyspělých zemích obvykle nabídka těchto úvěrů roste v období poklesu hospodářské aktivity, kdy klesá poptávka soukromopodnikatelského sektoru. Jedná se o úvěry garantované rozpočty municipalit, a z toho důvodu pro banky obvykle méně rizikové než úvěry podnikatelům. O bezpečnosti těchto úvěrů pro banky se však nedá hovořit v České republice a řadě dalších tranzitivních ekonomik. Zde získala města a obce v průběhu reformy mnohem větší samostatnost. Sestavují vlastní rozpočty a mají velkou potřebu investic, zejména do infrastruktury a ekologie. Avšak řada municipalit nedokázala odhadnout své možnosti a nebyla schopna své úvěry splácet. Diskutovaná byla a je v této souvislosti především regulace zadlužení obcí a měst, která je v Evropě i ve světě velice různorodá: od relativně striktní regulace v Irsku až po systém bez naprosto jakékoliv regulace ve Finsku. Také v České republice, v Polsku a na Slovensku je v současné době plně na rozhodnutí obcí, zda se zadluží, z jakých důvodů a do jaké výše. Obce rozhodují o výši úrokových (kupónových) plateb i délce splácení svého dluhu.⁸

Největší část úvěrů nicméně komerční banky tradičně poskytují ve formě obchodních a podnikatelských úvěrů firmám. Naprostá většina firem potřebuje ke své podnikatelské činnosti cizí zdroje, a to jak v průběhu existence, tak především při samotném rozběhu podnikání.

---

⁸ POLOUČEK S. a kol., Bankovníctví, C. H. Beck, 2006, str. 371 - 372

Banky poskytují celou řadu různých úvěrů, které se vzájemně odlišují řadou charakteristik. Bankovní produkty, jejichž prostřednictvím banky kryjí finanční potřeby svých klientů, můžou být rozděleny do tří základních skupin:⁹

1. *peněžní úvěry* znamenají skutečné poskytnutí likvidních peněz někdy v hotovosti, obvykle však v bezhotovostní podobě. Klient musí v dohodnuté lhůtě splatit přijatý úvěr včetně úroků. Tyto úvěry se z hlediska banky odrážejí přímo v její bilanci, a tedy přímo ovlivňují její likviditu. Za hlavní druhy peněžních úvěrů můžeme považovat úvěry kontokorentní, eskontní, úvěry na pevnou částku, hypoteční úvěry a spotřební úvěry;

2. *závazkové úvěry a záruky* naopak neznamenaají pro klienta bezprostřední získání likvidních prostředků. Banka se pouze určitým způsobem zaručuje za svého klienta a zavazuje se splnit jeho závazek, pokud tak klient není schopen učinit sám. Jedná se zejména o akceptační úvěr, avalový úvěr a různé typy bankovních záruk;

3. *alternativní formy financování* lze charakterizovat jako produkty umožňující klientům získat finanční prostředky za konkrétních specifických podmínek. K nejvýznamnějším z nich patří faktoring a forfaiting.¹⁰

1.1.1 Kontokorentní úvěr

Jedná se o úvěr, který banka poskytuje klientovi v pohyblivé výši na jeho běžném účtu. Jde o typicky krátkodobý úvěr používaný k překlenutí nedostatku likvidity klienta. Ten čerpá úvěr v podstatě automaticky tím, že ze svého účtu platí či vybírá i v případě, že na něm nemá dostatek vlastních finančních prostředků. Obvykle banka poskytuje takový úvěr pouze svým dobrým klientům. Smlouva o kontokorentním úvěru, na jejímž základu může klient čerpat prostředky na svém běžném účtu do debetu, má pro banku nevýhodu v tom, že nemůže mít přesný platební kalendář svých příjmů a výdajů a musí tedy pružně řešit svoji vlastní likviditu. Proto je také kontokorentní úvěr nejdražší z krátkodobých úvěrů poskytovaných bankou.

---

⁹ REVENDA Z., MANDEL M., KODERA J., MUSÍLEK P., DVOŘÁK P., BRADA J., Peněžní ekonomie a bankovníctví, MANAGEMENT PRESS, 1996, str. 132

¹⁰ Tamtéž, str. 132

Bankovní praxe při poskytování kontokorentního úvěru je v České republice v podstatě shodná s praxí ekonomicky vyspělých zemí. Součástí smlouvy o poskytnutí kontokorentního úvěru je v první řadě stanovení mezní výše debetu, který může klient na svém běžném účtu mít. Dále je to doba, po kterou může tento úvěr čerpat. Existuje celá řada různých forem kontokorentního úvěru např. s překročitelným a nepřekročitelným debetem. V prvním případě může klient v mimořádných případech překročit o předem stanovenou částku smluvenou výši debetu, překročený debet však musí být do několika předem stanovených dnů vyrovnán. V případě nepřekročitelného debetu je smluvená výše debetu absolutním stropem možné výše úvěru.¹¹

Banky poskytují kontokorentní úvěr zpravidla na základě žádosti klienta. Banka obvykle po prozkoumání úvěrové způsobilosti klienta a jeho dosavadní spolehlivosti sdělí klientovi přípustnou výši debetu na jeho běžném účtu a ostatní podmínky. Jako zajištění kontokorentního úvěru obvykle slouží všechny druhy osobních i reálných záruk. Banka může dát do smlouvy i podmínku, že kontokorentní úvěr může být kdykoli vypovězen. Takovou možnost však banky využívají jen výjimečně při hrozící insolventnosti klienta. Kontrola využívání kontokorentního úvěru je prováděna v podstatě neustálým sledováním všech klientových plateb a inkas na běžném účtu. Je možno říci, že pro klienty je kontokorentní úvěr jedním z nejdostupnějších úvěrů. Klient může čerpat úvěr volně tak, jak to vyžaduje jeho okamžitá potřeba, není vázán závazkem vybrat celou částku úvěru najednou ani většinou nemusí v určitý den celou částku splatit. Tyto podmínky se však mohou v jednotlivých bankách podstatně lišit. Každý příjem běžného účtu vede ke snížení debetního salda účtu a tím ke splátce úvěru.

1.1.2 Eskontní úvěr

Podstata eskontního úvěru spočívá v odkupu směnky obchodní bankou před lhůtou její splatnosti. Mezi hlavní výhody eskontního úvěru patří zejména rychlé získání peněžních prostředků a poměrně nízká úroková sazba. Takto získané prostředky jsou snižené o diskont, který si kupující banka odečte od nominální hodnoty směnky. Podnikateli tak v podstatě umožňuje profinancovat část pohledávek z dodavatelsko-odběratelských vztahů.

---

¹¹ POLOUČEK S. a kol., Bankovníctví, C. H. Beck, 2006, str. 383

Směnka, která je předmětem odkupu, představuje nástroj placení mezi dodavatelem a odběratelem. Odběrateli (emitent) zboží, služby nebo jiného statku vyplývá ze směnky povinnost uhradit osobě na směnce uvedené (remitent) směnečnou sumu do data splatnosti.

Pokud nabyvatel směnky potřebuje získat rychle peněžní prostředky, předá směnku bance. Eskontní úvěr se používá pro krátkodobé financování. Hlavní jeho výhodou z pohledu podniku je rychlé získání peněžních prostředků ještě před splatností směnky. Nevýhodou je, že podnik nezíská celou směnečnou sumu, neboť banka si účtuje poplatky spojené s realizací úvěru a úrok.¹²

Lze si jen velmi těžko představit studenta, který by financoval výdaje na své studium eskontním úvěrem. Snad jen v případě rodičů podnikatelů, kteří mají ze svých dodavatelsko-odběratelských vztahů směnku k dispozici a rozhodnou se jí prodat bance za účelem úhrady výdajů na studium svého dítěte.

1.2 Spotřebitelské úvěry

Jsou další kategorií úvěrů poskytovaných komerčními bankami. Jedná se jak o účelové, tak bezúčelné úvěry jednotlivcům a domácnostem poskytované na koupi zboží dlouhodobé spotřeby (automobily, lodě, obytné přívěsy, vybavení domácnosti), splacení dluhu, dovolenou apod. Především díky úvěrovým kartám zaznamenaly spotřebitelské úvěry v posledních letech velice dynamický nárůst a v řadě zemí je i v této souvislosti řešen problém předluženosti drobné klientely, resp. pozdního splácení spotřebitelských úvěrů. Splacení dluhu v případě, kdy je dlužník se splátkami v prodlení, je však zřejmě možné jen tehdy, pokud je sám přesvědčen o reálnosti vytvořeného platebního plánu. Sestavit jej a nastavit podmínky přijatelné pro všechny strany nebývá často jednoduché. Banky si proto velice často najímají specializované inkasní společnosti a neupomínají dlužníky samy. Takový postup je běžný v řadě zemí (Velká Británie, Španělsko, Portugalsko, Francie), v České republice je jedním z důvodů jeho stále širšího využívání zdlouhavé soudní řízení. V souladu s Direktivou EU o spotřebitelských úvěrech jsou i náklady

---

¹² SKALICKÝ, Michal. *Domácí finance.cz : finanční magazín* [online]. 14.9.2008 [cit. 2011-02-08]. Eskontní úvěr. Dostupné z WWW: <<http://www.domacifinance.cz/355/eskontni-uver/>>.

vymáhání přeneseny z banky na dlužníka. Inkasní firmy na základě toho účtují dlužníkům náklady, které s vymáháním mají. Od bank dostávají provizi, která se pohybuje ve výši 10 – 20 % hodnoty pohledávky. V Německu a zvláště v Rakousku dávají banky před mimosoudním vymáháním přednost relativně rychlým soudům a exekucím dlužníků. Pokud je úvěr zajištěný, převažuje ve většině zemí jeho soudní vymáhání.¹³

Direktiva EU pro spotřebitelské úvěry (Direktiva č. 87/102/EHS o sbližování zákonů a dalších právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, ve znění Direktivy č. 90/88/EHS a Direktivy č. 98/7/ES, dále jen Direktiva) zaručuje spotřebiteli především právo na informaci. Upravuje také právo spotřebitele na předběžné vypořádání úvěrové smlouvy a ochranu dlužníka. Zároveň Direktiva nabádá členské státy k zavedení kontrolních opatření při poskytování spotřebitelských úvěrů. V České republice měla na poskytování spotřebitelských úvěrů drtivý podíl Česká spořitelna. Teprve v několika posledních letech je začínají poskytovat i další banky. Pro spotřebitele jsou nicméně poměrně nevýhodné jak náročností na ručení, tak především výší úrokových sazeb. Upraveny jsou zákonem č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. Podle tohoto zákona musí být smlouva o spotřebitelském úvěru písemná a musí obsahovat stanovení roční procentní sazby nákladů (dále jen RPSN). Zákon zahrnuje vzorec pro výpočet RPSN i podmínky, za kterých může být RPSN upravena, maximální výši spotřebitelského úvěru, výši jednotlivých splátek, jejich počet a přesné časové rozložení.¹⁴

Úrokové platby jsou u úvěrů počítány obvykle denně z nesplaceného zůstatku na účtu. Pro některé typy úvěrů, především v případě úvěrů spotřebitelských, jsou však úrokové platby počítány stále z celkového objemu úvěru. Skutečná úroková sazba je pak vyšší než sazba nominální.¹⁵

---

¹³ REVENDA Z., MANDEL M., KODERA J., MUSÍLEK P., DVOŘÁK P., BRADA J., Peněžní ekonomie a bankovníctví, MANAGEMENT PRESS, 1996, str. 132 - 136

¹⁴ POLOUČEK S. a kol., Bankovníctví, C. H. Beck, 2006, str. 383 - 384

¹⁵ Tamtéž, str. 384 - 385

1.2.1 Revolvingové spotřebitelské úvěry

Revolvingový ("obnovující se") úvěr je takový, jehož splacené finanční prostředky (disponibilní zůstatek) může klient opakovaně čerpat např. na financování pohledávek nebo nákupu zboží/zásob.

Revolvingové úvěry jsou především krátkodobého charakteru a jsou využívány zejména firemními subjekty. V menší míře jsou využívány také nefiremními zákazníky, kterým jsou nabízeny spolu s klasickým úvěrem či půjčkou.

Revolvingový úvěr funguje na stejném principu jako kontokorentní úvěr. Klient si sjedná s poskytovatelem úvěr v předem dohodnuté výši úvěrového rámce, za předem dohodnutých podmínek splácení. Na rozdíl od kontokorentního úvěru však bývá v drtivé většině revolvingový úvěr účelový a jeho hlavní výhodou je možnost opakovaného čerpání, a to i v době splácení úvěru.

Základními možnostmi čerpání úvěru jsou nákup, výběr hotovosti nebo převod na jiný bankovní účet. Každou touto operací se snižuje disponibilní zůstatek úvěrové rámce, který se navyšuje každou další splátkou úvěru.¹⁶

Stejně jako eskontní, není ani revolvingový úvěr vhodný k financování výdajů spojených se studiem.

1.2.2 Splátkové úvěry

Jsou charakteristické pravidelným (zpravidla měsíčním) splácením úvěru včetně úroků. Vzhledem k relativně malé průměrné výši splátkových úvěrů nabízejí banky, ve snaze snížit náklady spojené s poskytováním těchto úvěrů, standardizované varianty. Splátkové

---

¹⁶ *Půjčka s rozumem* [online]. 30.8.2009 [cit. 2011-02-11]. Revolvingový úvěr. Dostupné z WWW: <<http://www.pujckasrozumem.cz/revolvingovy-uver>>.

úvěry mají obvykle účelový charakter a slouží k financování nákupu zboží dlouhodobé spotřeby.¹⁷

Pokud by se splátkový úvěr sjednal jako účelový úvěr na studium, mohl by být použit k úhradě školného. V tomto případě by pravděpodobně banka posílala finanční prostředky přímo konkrétní univerzitě.

1.2.3 Hypoteční úvěry

Jsou to dlouhodobé účelové úvěry sloužící především k financování koupě či vybudování bytu nebo rodinného domku. Soukromé osoby využívající hypoteční úvěr mohou mít od státu určitá zvýhodnění. Jejich rozsah a způsob poskytnutí mohou být velmi různorodé, např. přímá úroková dotace, zahrnutí úroků z hypotečních úvěrů jako odpočitatelné daňové položky aj.¹⁸

Klasickým hypotečním úvěrem samozřejmě není možné financovat nic jiného kromě koupě nemovitosti. Nicméně v současné době komerční banky čím dál více nabízejí tzv. Americkou hypotéku. Její princip spočívá v zastavení nemovitosti žadatelem ve prospěch banky, oproti tomu mu je poskytnuta bezúčelová půjčka v řádech i milionů korun. Tímto způsobem lze financovat studia finančně náročnější např. profesionálních pilotů.

1.3 Zajištění úvěrů

Úvěry mají z hlediska banky své nevýhody. Nejsou zcela likvidní, protože je banka v případě potřeby nedokáže rychle přeměnit na hotovost. Úvěrové riziko, které je spojeno s poskytováním úvěrů, má rozhodující podíl na rizicích podstupovaných bankami. Banky se tudíž snaží toto riziko eliminovat. U řady úvěrů, které poskytují, vyžadují odpovídající

---

¹⁷REVENDA Z., MANDEL M., KODERA J., MUSÍLEK P., DVOŘÁK P., BRADA J., Peněžní ekonomie a bankovníctví, MANAGEMENT PRESS, 1996, str. 137

¹⁸ Tamtéž, str. 137 – 138

zajištění. Mezi základní druhy zajištění, které banky vyžadují při poskytování úvěrů, patří:¹⁹

- *Záruka* – nejčastěji má podobu bankovní záruky, ve které se jiná banka zaručí v případě neschopnosti klienta splatit úvěr a úrok ve stanoveném termínu, uhradit jeho závazek vůči bance poskytující úvěr.
- *Ručení* – je velice častým typem zajištění spotřebitelských úvěrů. Jiná osoba než dlužník (ručitel) na sebe bere závazek, že v případě neschopnosti dlužníka splatit dluh ve stanoveném termínu, uhradí jeho závazek vůči bance.
- *Zástava a převod vlastnického práva k aktivům klienta bankou* – např. k cenným papírům, rozšířeným typem zajištění jsou zástavy nemovitostí. V některých případech je také možno se setkat se zástavou peněz ve formě vinkulace vkladu, např. termínovaného vkladu klienta nebo jiné osoby.
- *Cese pohledávek* – jsou založeny na smlouvě o postoupení pohledávek uzavřené mezi bankou poskytující úvěr a dlužníkem. V případě, že klient není schopen splácet úvěr, banka získá jeho pohledávky, jejichž zpeněžením získá peněžní prostředky na splacení poskytnutého úvěru.

Banka při poskytování úvěrů nebo při vstupu do závazku za klienta podstupuje riziko, že budoucí finanční situace dlužníka nezajistí splacení úvěru nebo splnění závazku klienta. Proto banka před uzavřením úvěrové smlouvy nebo jiné smlouvy jí podobné vždy důkladně hodnotí bonitu klienta a reálnost jeho dalších perspektiv.²⁰

Zároveň je banka při poskytování úvěrů limitována a to jak svými vnitřními předpisy a limity, které vyplývají z finančního řízení banky, tak regulačními opatřeními centrální

---

¹⁹ HARTLOVÁ H., SOLDÁNOVÁ M., SVOBODOVÁ J., ŽLEBKOVÁ M., Bankovníctví pro střední školy a veřejnost, Fortuna, 2004, str. 112

²⁰ MARVANOVÁ M., HOUDA M. a kolektiv, Platební styk, ECON, 1995, str. 194

banky, která se týkají zejména obezřetného fungování bank, např. vytváření povinných minimálních rezerv, určování diskontní sazby, pravidla likvidity banky apod.²¹

1.4 Shrnutí

Bankovní instituce v České republice již v současné době nabízejí studentům vysokých škol několik možností jak financovat výdaje spojené se studiem. V naprosté většině se studenti nevyhnou zapojení rodičů (či jiného ručitele) do žádosti o úvěr. Přeci jenom většina studentů prezenčního studia nemá stálý, pravidelný příjem, který by doložili bance. Málomterý z bankovních produktů je určen přímo studentům, přesto je studenti mohou využívat všechny, pokud splní podmínky pro jejich získání (především bonitu). Stačí si pouze vybrat tu správnou banku a bankovní produkt.

---

²¹ ŠENKÝŘOVÁ B. a kolektiv, Bankovníctví I, GRADA Publishing, 1999, str. 60

2 Investice do vzdělání

Odhady výnosnosti investic do vzdělání

Výnosnost či mzdové rozdíly mohou být dle Urbánka odlišné ve třech způsobech:

- výnosnost z dodatečných let vzdělávání,
- výnosnost z dosažené dané úrovně vzdělání,
- výnosnost z přírůstku kvality vzdělání v rámci dané úrovně vzdělání.²²

Soukromý výnos investic do vzdělání

Množství soukromých výnosů zahrnuje rozdíl mezi tím, co vydělávají ti „vzdělanější“ oproti těm „méně“ vzdělaným. Soukromou míru návratnosti těchto investic při dané úrovni vzdělání je možno odhadnout nalezením takové diskontní míry, která se rovná toku diskontovaných výnosů k diskontovaným nákladům v daném čase.

Je možné rozlišit soukromou, společenskou a fiskální míru návratnosti investice do vzdělání. Soukromá míra návratnosti investice do vzdělání zahrnuje na straně nákladů soukromé náklady studenta na vzdělání, na straně výnosů potom výdělků po zdanění. Společenská míra návratnosti investice do vzdělání zahrnuje na straně nákladů všechny náklady na vzdělání, na straně výnosů potom hrubé výdělků plus externality (ty jsou ovšem těžko odhadnutelné finančně, proto se obvykle zůstává u hrubých mezd). Případné školné je pro kalkulaci společenské návratnosti investice do vzdělání pouze transferem v případě, že existuje podpora vzdělání státem, která je větší než školné.

Fiskální míra návratnosti investice do vzdělání zahrnuje náklady a výnosy, které vzniknou státu v souvislosti s podporou vysokoškolského vzdělání.²³

---

²² URBÁNEK V., *Financování vysokého školství*, Oeconomica, 2007, str. 60 - 61

²³ Tamtéž, str. 61

2.1 Mechanismy financování vysokoškolského vzdělání

2.1.1 Financování z veřejných zdrojů

Terciární vzdělání ve vyspělých zemích prodělalo v devadesátých letech dvacátého století a na začátku 21. století nový a relativně kontinuální růst, a to na univerzitní i na neuniverzitní úrovni. Počet studentů roste v absolutních i relativních číslech. Vysokoškolského vzdělání se dostává stále větší skupině obyvatel. Vzdělání přestává být ukončeno získáním vysokoškolského diplomu nebo jiného obdobného certifikátu, ale probíhá a bude probíhat jako celoživotní vzdělání, jako stálý proces získávání a obnovování znalostí a dovedností.²⁴

Vysokoškolské vzdělání, jako ostatně všechno vzdělání, je zařazeno mezi smíšené veřejné statky, jejichž vlastnosti ho předurčují k tomu, aby bylo v jisté míře zajišťováno státem, tedy veřejným sektorem. Paralelním důvodem k tomu jsou tak zvané kladné externality, v podstatě společenské užitky, které ze vzdělaného jedince společnosti plynou.

Vedle existence externalit jsou pro financování vysokého školství z veřejných zdrojů důvodem rovněž problémy s financováním ze zdrojů soukromých. Přestože výnosy z terciárního vzdělání připadnou především samotnému jedinci, který toto vzdělání získal, mohou být se soukromou platbou za toto vzdělání potíže.

Investice do vzdělání je riziková a jedinci mají obvykle k riziku averzi. Rizikovost investice do vzdělání vyplývá zejména z toho, že jedinec není schopen odhadnout své schopnosti studovat a studium řádně dokončit, dále z neznalosti budoucího trhu práce a výdělků ve zvoleném oboru.²⁵

Přestože student racionálně zvolí vzdělávací dráhu na základě analýzy budoucích nákladů a výnosů, nemusí mít k dispozici prostředky pro uskutečnění své volby, při níž náklady na studium časově předbíhají výnosy ze vzdělání. Při nedokonalosti kapitálového trhu,

---

²⁴ KOLEKTIV AUTORŮ, Návratnost investice do vysokoškolského vzdělání pro jednotlivce a podnik v České republice, Technická univerzita v Liberci, 2003, str. 61

²⁵ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, Oeconomica, 2007, str. 125

na němž si nelze půjčit prostředky za podmínek pro jedince přijatelných, se investice do vzdělání neuskuteční.

S výše zmíněným nedostatkem dostupných financí na kapitálovém trhu souvisí i požadavek rovnosti přístupu k terciárnímu vzdělání. Tento požadavek má jednak charakter ekonomický, kdy by talentovaní a schopní jedinci z chudších sociálních vrstev nemohli studovat a tím by jejich schopnosti byly pro společnost ztraceny, a jednak je zde přítomen rovněž aspekt mimoekonomický, kdy rovnost příležitostí v přístupu ke vzdělání je všeobecně společností považován za nárok každého bez rozdílu sociálního a ekonomického statusu.

Přestože se v posledních letech valná většina vlád pokouší o snížení podílu státu na financování vysokých škol, o zavádění školného, půjček studentům, o zavedení zvláštních daní pro absolventy vysokých škol a podobně, zůstává ve vyspělých zemích hlavním zdrojem financí pro vysokou školu stát.

Je-li politicky vysoké školství definováno jako součást veřejného sektoru, je tím vykonán první hlavní krok k jeho ekonomickému zajištění právě ze státního rozpočtu. Druhým krokem je určení kvantitativního podílu vysokého školství na veřejných výdajích vzhledem k ostatním složkám veřejného sektoru a tj. k ostatnímu školství, k zdravotnictví, komunikacím, k sociálním službám a podobně.

Oba výše uvedené kroky, určení těch částí hospodářství, které mají být součástí veřejného sektoru a stanovení kvantitativních proporcí veřejného sektoru, jsou uskutečňovány v rámci hospodářské politiky státu a jsou výsledkem veřejné volby jako procesu rozhodování členů společnosti. V žádném případě to nejsou to snadné procesy a v moderní demokracii představují často klíčové otázky politických programů soupeřících stran. Stejně jako v jiných oblastech ekonomiky, existuje i v oblasti vysokoškolského vzdělávání směna mezi efektivností a spravedlností. Ovlivnění poptávky v zájmu spravedlnosti může vést do škol nevhodné studenty.²⁶

---

²⁶ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, *Oeconomica*, 2007, str. 126

Za posledních zhruba 17 let se v českém vysokém školství také hluboce změnil způsob financování vysokoškolského studia. Přestože státní rozpočet nadále zůstává hlavním zdrojem prostředků pro vysoké školy, existuje větší míra samostatného rozhodování o získané dotaci na jednotlivých univerzitách. Vedle státní podpory mají vysoké školy rovněž spektrum možností k získání dalších finančních zdrojů pro svou činnost, mimo jiné například placené kurzy, výzkum pro hospodářskou i státní sféru, pronájem nemovitostí atd. Při pohledu na české vysoké školství jako celek jsou nezanedbatelným zdrojem peněz také poplatky za studium (školné a další), především na soukromých vysokých školách.²⁷

Přes tuto diferenciaci příjmů zůstává státní dotace i do budoucnosti hlavní zdrojem prostředků pro vysoké školství. Tato státní podpora má při zvyšující se finanční náročnosti terciárního vzdělávání (zejména z důvodu rostoucího počtu studentů) růst dost velkým tempem, což vyvolává tlak na příslušnou složku státního rozpočtu. Lze se domnívat, že do budoucna nelze očekávat zásadní zvrat ve smyslu většího zvýšení státní podpory vysokému školství. Napětí ve veřejných financích je značné především v oblasti mandatorních výdajů (sociální transfery a služby, dluhová služba atd.) a vysoké školství není do této oblasti zařazeno. Přes značnou důležitost terciárního vzdělávání pro rozvoj národního hospodářství proto musí jak státní orgány (vláda, ministerstvo školství apod.), tak i samotné instituce vysokého školství přijmout fakt omezených státních zdrojů a musí tudíž vyvíjet snahu tyto omezené státní zdroje optimálně používat, případně hledat zdroje další.²⁸

Vysokoškolské studium představuje jak pro jeho účastníky, tak pro celou společnost (resp. pro veřejné rozpočty) značné finanční zatížení. Základními zdroji financování terciárního vzdělávání nejen v České republice, ale ve všech zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD; Organisation for Economic Co-operation and Development), jsou veřejné rozpočty a soukromé rozpočty, tj. rozpočty studentů, resp. jejich rodičů. Mimo to jsou k dispozici další doplňkové zdroje, jakými jsou výdaje firem na podporu vzdělávání, nadační prostředky aj. Tyto zdroje jsou však v podmínkách ČR

---

²⁷ KOLEKTIV AUTORŮ, Návrh investice do vysokoškolského vzdělání pro jednotlivce a podnik v České republice, Technická univerzita v Liberci, 2003, str. 65

²⁸ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, Oeconomica, 2007, str. 128

velmi omezené. Ve většině zemí včetně České republiky převažuje výrazně financování prostřednictvím veřejných zdrojů.²⁹

Jsou-li stanoveny prostředky ze státního rozpočtu pro vysoké školství jako součást veřejného sektoru, je ovšem nutné vykonat ještě třetí krok, a sice přidělit finance konkrétním institucím daného systému, v tomto případě vysokým školám, a postarat se o účinný mechanismus jejich racionálního využití.

Ministerstvo školství vytvoří mechanismus, na jehož základě je vysoké škole přidělena určitá finanční částka. Tento mechanismus sám o sobě může být zdrojem signálů, na základě nichž se vysoká škola bude chovat, např. přidělí-li vysoké škole prostředky podle počtu jejích studentů, motivuje ji k přijímání větších počtů studentů apod. Vedle toho dostává vysoká škola signály pro své chování jako přímé příkazy formou zákonů, vyhlášek a nařízení. Kontrola sleduje uskutečňování požadovaných cílů, které vyplývají z jednotlivých signálů nebo jejich kombinací.

Správné stanovení finančního objemu pro jednotlivou vysokou školu a spojení této finanční částky s takovými signály, které by vedly k žádoucímu chování vysoké školy v systému vysokých škol, je velice obtížný úkol.³⁰

Vztah mezi vysokou školou a státními orgány je řešen v dnes již klasické podobě v knize B. R. Clarka. Jsou zde identifikovány čtyři hlavní formy organizace vysokoškolských institucí: kolegiální, politická, byrokratická a tržní. Kolegiální model je inspirován tradičním pojetím vysoké školy jako autonomního sdružení pedagogů a vědců, jejichž rozhodování se uskutečňuje na základě vzájemné dohody. Politický model má taktéž značnou míru autonomie, rozhodování se děje na principu vyjednávání a dohadování v politické podobě mezi skupinami pedagogů se společnými zájmy. Byrokratický model znamená silnou hierarchickou organizaci, vysoká škola je řízena skupinou profesionálních úředníků navíc ovlivněných státními orgány vně školy. Tržní model vyjadřuje orientaci

---

²⁹ URBÁNEK V., *Financování vysokého školství*, Oeconomica, 2007, str. 130

³⁰ Tamtéž, str. 132

vysoké školy na prodej služeb (výuky a výzkumu) ve společenském prostředí a organizace vysoké školy je podřízena tomuto cíli.³¹

Typ mechanismu financování vysoké školy z ministerstva školství odpovídá do jisté míry tomu, jaký model představuje organizace konkrétní vysoké školy. Obecně vzato mohou získat vysoké školy finanční prostředky čtyřmi různými způsoby:³²

1. Vysoká škola má nezávislý zdroj příjmů z vnějších zdrojů, např. z investování, z pronájmu budov a zařízení, z finančního podnikání. Podobným zdrojem mohou být i nadace a dary.
2. Vysoká škola dostává od státu všeobecný příspěvek, jehož účel použití je ve značné míře volný a podléhá především rozhodování vysoké školy.
3. Vysoká škola dostává příspěvek od státu formou podrobně rozčleněného rozpočtu, ve kterém má každá položka své přesné určení.
4. Vysoká škola získává své zdroje prodejem služeb a jedná jako komerční organizace. Do určité míry je součástí těchto zdrojů i školné vybírané od studentů, pokud není podporováno nebo refundováno státem.

V praxi není možné najít žádný z modelů organizace vysoké školy nebo jejího financování v čisté podobě. Příklady z vyspělých zemí jsou kombinacemi různých organizačních uspořádání vysokých škol i různých způsobů jejich financování.

Ekonomové v osmdesátých letech začali stále podrobněji a hlouběji studovat ekonomické reakce vysokých škol na finanční pobídky. Odpovědi vysokých škol na ekonomické stimuly jsou velice podobné odpovědím běžných ekonomických subjektů (podniků). To přimělo vlády vyspělých zemí k tomu, aby se začaly zajímat o tržní model organizace

---

³¹ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, Oeconomica, 2007, str. 132

³² Tamtéž

a financování vysoké. Přesto ve většině zemí zůstávají státní příspěvky i nadále hlavním zdrojem příjmů vysokých škol.³³

2.1.2 Financování podle formule

V oblasti státního příspěvku vysokým školám se vlády snaží zavést tržní přístupy vytvořením nových alokačních mechanismů, které obsahují finanční pobídky ke konkrétnímu typu chování instituce. Výzkumy v některých zemích OECD v druhé polovině osmdesátých let ukázaly, že je tak možno velmi účinně využít finančních nástrojů k ovlivňování aktivit a směrů, v nichž vysoké školy působí. Všeobecně se jako alokační mechanismy státních prostředků na vysoké školy ujaly více či méně složité formule, jejichž základem je výkon vysoké školy. Pro výpočet výkonu se používá obvykle počet absolventů („produktů“) vysoké školy a druhým členem rovnice je obvykle částka, kterou vláda za jednoho absolventa vysoké školy platí. Vzniká jistá forma „nákupu služeb“, vláda určí, za kolik absolventů na určité škole nebo v určitém oboru zaplatí a jakou cenu. Jednotlivé členy formule obvykle představují předmět diskusí mezi akademickou obcí a orgány vlád nebo ministerstev odpovědných za financování vysokých škol. Jakmile je ovšem formule stanovena, představuje pro vysokou školu jasné a předvídatelné prostředí a záleží pak jen na jejích akademických funkcionářích a finančním managementu, jak nejvýhodněji vytvoří své oborové portfolio i svůj strategický plán. Formulové financování vysokých škol je tržně orientovaným přístupem, protože částka určená pro vysokou školu je vypočtena podle výstupu, kterým jsou graduovaní absolventi. Na tomto místě je třeba se zmínit, že ve formuli je obvykle uveden počet studentů vysoké školy namísto počtu jejích absolventů. Tato záměna bývá často kritizována právě z toho důvodu, že se zdánlivě vrací k financování vstupů (studentů) místo výstupů (absolventů).³⁴

---

³³ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, *Oeconomica*, 2007, str. 134

³⁴ Tamtéž

Klasické financování vstupů ovšem neuvažuje pouze počet studentů, ale zaměřuje se na jiné veličiny, jak bude zmíněno dále. Počet studentů slouží jako „náhradní“ výstup z těchto důvodů:³⁵

- U absolventů by bylo nutné nastavit různé ceny podle délky a úrovně studia. Produkce absolventů je společným podnikáním instituce a studentů, ne vždy je nízký „výkon“ instituce daný velkým propadem během studia způsoben jejím neefektivním působením.
- Od přijetí studenta na vysokou školu do udělení akademického titulu uplyne v celku dlouhá doba. Systém financovaný podle formule založené na počtu absolventů by byl velmi citlivý na vlivy změny počtu studentů v jednotlivých oborech.
- Při určování finančního obnosu přidělovaného vysoké škole ze státního rozpočtu na základě financování výstupů, jak bylo popisováno výše, si financující organizace „objednává“ určitý produkt (absolventa) a nechává na volbě dodávající organizaci (vysoké školy), jaké produkční faktory si zvolí. Zákazník (v tomto případě stát reprezentovaný ministerstvem školství) není podrobně zainteresován na tom, jakým způsobem je jeho zakázka plněna. Musí se ovšem zajímat o kvalitu výstupu, která není financováním pomocí formule ovlivněna, a dále musí být jako distributor peněz daňových poplatníků zainteresován do efektivního využití zdrojů.

Následující odstavec se bude věnovat určení finanční částky pro vysokou školu pomocí vstupů. Financování vstupů, používané běžně například pro finanční zabezpečení výzkumu, se při financování výukové aktivity vysokých škol opírá o více či méně dobrou znalost všech produkčních faktorů, které vysoká škola potřebuje pro uskutečnění pedagogických cílů. Mezi hlavní takové produkční faktory patří typ vysoké školy, délka studia jednotlivých oborů a úrovně, skladba vyučovaných oborů, skladba předmětů s ohledem na potřebu speciálních zařízení (laboratoře, dílny, nemocnice apod.), počet výukových hodin v jednotlivých předmětech, velikosti studijních skupin, struktura mezd a ostatních nákladů, počty studentů v jednotlivých oborech a další. Ke každému

---

³⁵ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, *Oeconomica*, 2007, str. 134 - 135

produkčnímu faktoru je potřeba přiřadit finanční ohodnocení. Z uvedeného výčtu je zřejmé, že stanovit přesně výši státního příspěvku vysoké škole na základě financování vstupů je velice obtížné. Nejsou-li všechny informace k dispozici, uchyluje se většinou financující organizace k odhadům a k subjektivnímu rozhodování. Přes tento zřejmý nedostatek je financování vysoké školy pomocí vstupů běžně využíváno a bylo typické například pro naše vysokoškolské prostředí před rokem 1990.³⁶

2.1.3 Normativní financování v České republice

V České republice bylo formulové financování zahájeno v letech 1992 a 1993 a tradičně je pojmenováno normativní metoda financování. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rozděluje finanční prostředky pro terciární vzdělávání z rozpočtu státu na jednotlivé veřejné vysoké školy podle počtu studentů (přepočtených pro potřeby normativní metody) a podle částky pro jednoho studenta, která je nazývána normativ. Výpočet normativu vychází z částky přidělené vysokému školství z veřejných rozpočtů a z počtu studentů v systému.

Závěrem lze jen zopakovat, že financování vysokých škol s využitím různých algoritmů (formulí) umožňuje kontrolu a zlepšování efektivnosti využití veřejných zdrojů v terciárním vzdělávacím sektoru, umožňuje reagovat na nároky státní vzdělávací politiky i na požadavky trhu práce, umožňuje kontrolu kvality vzdělávání a v neposlední řadě umožňuje financovat rozmanité vzdělávací a vědeckovýzkumné aktivity v různých oborech. Hlavními znaky správně sestaveného formulového systému jsou otevřenost a průhlednost, předvídatelnost, flexibilita, spravedlnost a efektivnost.³⁷

2.2 Školné a podpora studentů

Narůstající počty studentů a paralelně s tím se zvyšující zátěž veřejných financí způsobená nároky sociálních systémů vede nezbytně vysokoškolské soustavy k hledání náhradních

---

³⁶ URBÁNEK V., *Financování vysokého školství*, Oeconomica, 2007, str. 135 - 136

³⁷ Tamtéž, str. 138 – 139

zdrojů. Vedle zdrojů víceméně málo důležitých, jako jsou dary institucím, mezinárodní granty a půjčky, dědictví apod. hrají největší roli příjmy od studentů, resp. jejich rodin.³⁸

Pro zavedení školného hovoří především to, že se student stává zákazníkem školy. Má větší zájem o službu, které se mu dostává, více ji kontroluje. Sám vůči sobě je přísnější, protože chce plně čerpat, za co zaplatil. Student si také zodpovědněji vybere školu, na které bude studovat, protože chce za své peníze dostat to nejlepší a chce dostat to, co skutečně v praktickém životě upotřebí (návratnost investice). Dokonce i při velice nízkém školném, které tvoří jen řádově procenta skutečných nákladů na studium, uvedené efekty nastávají.

I nízké školné je samozřejmě přínosem do rozpočtu vysoké školy, která je v tržním vztahu výrobcem nebo dodavatelem služby. Tržním signálem pro ni je zájem studentů o její služby a může na něj reagovat zvyšováním školného až do vyrovnání nabídky s poptávkou, což obvykle nedělá. V případě většího zájmu o studium mají vysoké školy spíše tendenci zvyšovat počty studentů a tak si vylepšovat rozpočet i efektivnost využití prostředků ekonomičností většího množství.

Argumenty proti školnému vycházejí z důrazu na zmíněné kladné externality. Podle nich může školné snížit počet studentů na vysokých školách natolik, že se neúměrně sníží kladné externality a výsledek bude pro společnost velmi nepříznivý. Vedle toho i nízké školné může zabránit v přístupu na vysokou školu nadaným mladým lidem ze sociálně slabších skupin. Oba argumenty jsou natolik oprávněné, že náklady na vysokoškolské studium v plné výši nesou studenti jen ve výjimečných případech. V každém vzdělávacím systému jsou univerzity, techniky i ostatní vysoké školy částečně, více či méně, financovány ze státního rozpočtu. Druhý argument, týkající se přístupnosti studia pro jednotlivce ze sociálně slabých rodin, má také své oprávnění a bývá řešen diferencovanou sociální podporou.³⁹

Mezi vyspělými zeměmi je mnoho variant školného a stejně tak i jeho výše, kterou studenti platí. Časté je nulové školné (Německo, Švédsko, Francie) a v ostatních zemích, kde

---

³⁸ URBÁNEK V., *Financování vysokého školství*, Oeconomica, 2007, str. 142

³⁹ Tamtéž

se školné vybírá, tvoří kolem 20 % skutečných nákladů na výuku. Na druhé straně existují k podpoře studentů granty nebo půjčky příp. kombinace obojího. Velmi jednoduchý a efektivní je způsob financování školného, který byl zaveden v roce 1989 v Austrálii a který se jmenuje HECS. Školné je ze zákona možno uhradit až po dosažení určité hranice příjmu absolventa.⁴⁰

Teorie lidského kapitálu se opírá o výnosy ze vzdělání, které případnou pouze jedinci a které má v ideálním případě celé uhradit při dodržení rovnovážné návratnosti investice do tohoto lidského kapitálu.

Tyto teoretické předpoklady mají ovšem řadu praktických problémů. Zejména odhady výnosů zahrnují budoucí výdělky a tady je přesnost velmi malá. Kritickými faktory jsou délka užití lidského kapitálu, depreciace lidského kapitálu (resp. velmi malé znalosti o této depreciaci), dále rizika spojená s užíváním lidského kapitálu (nezaměstnanost nebo vynucená změna oboru). Rovněž informace o hodnotě získaného vysokoškolského vzdělání jsou obvykle velmi malé, budoucí student je vystaven značné nejistotě, pokud jde o kvalitu výuky na příslušné vysoké škole.

Samostatným problémem jsou vlastní schopnosti a motivace studentů. Před nastoupením vzdělávací dráhy musí adepti odhadnout, zda na studium budou stačit a zda je studium nebude buď nadměrně zatěžovat, nebo zda budou schopni ho dokončit. Neukončené studium je totiž velmi málo výnosné, zaměstnavatelé reagují především na diplom, tedy na vzdělání řádně uzavřené.⁴¹

Z těchto i některých dalších důvodů jsou úvahy o účasti studentů na nákladech studia poměrně obtížné a přistupují k nim navíc problémy kapitálového trhu. Jedinec, který ukončí střední školu, a rozhoduje se pro další vzdělání, obvykle nemá prostředky k investování do tohoto podnikání. Pokud je má on příp. jeho rodina k dispozici, jeho úvahy budou omezeny pouze shora uvedenými faktory, tj. výnosností studia se všemi riziky. Daleko častěji lze však předpokládat, že částku potřebnou k uhrazení studijních

---

⁴⁰ URBÁNEK V., Financování vysokého školství, *Oeconomica*, 2007, str. 142 - 143

⁴¹ Tamtéž, str. 143 - 144

nákladů potenciální student ani jeho rodina nemají a jsou tedy odkázáni buď na pomoc státu, nebo na nějaký mechanismus soukromého opatření prostředků, jednoduše řečeno půjčku.⁴²

Co je tedy ze soukromých zdrojů k dispozici ke krytí nákladů na studium, ať už je to školné nebo ostatní náklady na studium:

- zdroje rodiny studenta,
- práce během studia,
- budoucí výdělků studenta – tedy půjčka s odloženým splácením,
- podpora od zaměstnavatele,
- podpora od univerzity,
- dary od nadací, charitativních fondů apod.

Jednotlivé zdroje jsou uplatňovány v různé míře v různých zemích, nicméně je možno říci celkem obecně, že hlavním finančním tokem ve vysokoškolském vzdělání vedle veřejných peněz budou půjčky a jím podobné nástroje.⁴³

2.3 Shrnutí

V této kapitole byla rozebrána investice do vysokoškolského vzdělání jak z pohledu studenta, tak státu. Dále mechanismy financování terciárního sektoru vzdělání se zaměřením především na Českou republiku. Ke konci této kapitoly jsou zmíněny klady a zápory zavedení školného na vysokých školách a jeho případné řešení v různých zemích světa.

---

⁴² URBÁNEK V., Financování vysokého školství, OECONOMICA, 2007, str. 144

⁴³ Tamtéž, str. 145

3 Zavedení školného

O tom, že by studenti měli za své vysokoškolské vzdělání platit, se mluví již několik let. Proč by školné být zavedeno mělo a co se může stát, pokud k této změně nedojde?

V loňském roce přijaly vysoké školy necelých 90 tisíc nových studentů, přičemž zájemců evidovaly celkem přes 137 tisíc. Trend posledních let je takový, že přibývají jak studenti, tak i uchazeči. Počet skutečně přijatých ale roste rychleji než počet zájemců o studium na vysoké škole.

Celkový počet studentů v akademickém roce 2007 přesáhl 300 tisíc, což je téměř dvakrát tolik (o 86 % víc) než před deseti lety. I přes tento růst zatím srovnání OECD konstatují, že je v České republice vysokoškolsky vzdělaných lidí málo, univerzitní diplom má pouze osmina populace, zatímco průměr zemí OECD je čtvrtina.

S přibýváním počtu vysokoškolských studentů je spojen i fakt, že na každého z nich školy dostávají méně peněz; za posledních deset let se částka snížila o čtvrtinu. Česká republika dává na vysoké školství 1,1 % HDP (průměr OECD 1,4 %).

Více peněz by univerzitám pochopitelně mohlo přinést spolufinancování ze soukromých zdrojů. Tím se mimo jiné rozumí i školné.⁴⁴

V následujících odstavcích budou uvedeny názory a myšlenky profesora Petra Matějů, ředitele analyticko-koncepčního týmu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a člena Institutu pro sociální a ekonomické analýzy, který se problematice vysokoškolského vzdělávání dlouhodobě věnuje a je jedním z hlavních zastánců odloženého školného.

Profesor Matějů v rozhovoru pro webový portál Aktuálně.cz vysvětlil, proč je proti přímému školnému. Tvrdí, že přímé školné formou okamžitých plateb nepovažuje

---

⁴⁴ Aktuálně.cz [online]. 22.2.2007 [cit. 2011-02-12]. Školné na vysoké škole: kolik platit?. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/finance/volny-cas-a-nakupy/clanek.phtml?id=361851>>.

za ideální řešení, protože i poměrně nízká částka může sehrát roli výrazné psychologické bariéry v rozhodování potencionálního studenta o tom, zda studovat či nikoliv. Zavést okamžité školné a odpustit ho sociálně slabším podle něj není správné řešení, protože i chudší studenti s největší pravděpodobností budou mít díky vzdělání jednou nadprůměrné příjmy. A proto je správné, aby se na této investici částečně podíleli.⁴⁵

Tým profesora Matějů má vcelku konkrétní představu, jak by měl systém vypadat. Student by podle nich měl mít právo vybrat si možnost přímé úhrady (přímé školné) nebo úhrady formou odvodu z budoucího příjmu splácené kontingenčním způsobem (tj. procentem z příjmu). Za nejvýhodnější považují variantu odvodu procentuálně stanovenou částkou z příjmu (okolo 7 %) do doby splacení neúročeného závazku. Přitom studenti, kteří by zvolili „odloženou“ variantu, by platili víc než přímý plátec, např. o 25 %.

Případné zavedení školného by bylo přínosné jak pro školy, tak pro studenty. Na jedné straně by se zvětšila odpovědnost uchazečů o studium při volbě oboru, na straně druhé by se zvýšila nabídka studijních míst na oborech, o které je velký zájem. Je jist, že by se postupně zvýšila studijní morálka studentů a zájem vysokých škol na kvalitě poskytovaného vzdělání a na uplatnění absolventů na trhu práce.

Pokud se školné nezavede, bude, podle jeho názoru, český systém vysokého školství i nadále trpět dvěma problémy. V první řadě nedostatečnou nabídkou při vysoké poptávce a dále neefektivitou, protože v současné době neexistují přirozené mechanismy zvyšování efektivity celého systému. V budoucnu by pak terciárnímu sektoru vzdělání školství hrozila ztráta konkurenceschopnosti v globální soutěži.

A proto už v nejbližší době by mělo dojít ke změnám, které pomohou překonat obavy ze školného.⁴⁶ Domnívá se, že se musí co nejdříve začít připravovat systém půjček pro studenty, zavést spoření na vzdělávání se státní podporou, prosadit efektivnější systém

---

⁴⁵ *Aktuálně.cz* [online]. 22.2.2007 [cit. 2011-02-12]. Školné na vysoké škole: kolik platit?. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/finance/volny-cas-a-nakupy/clanek.phtml?id=361851>>.

⁴⁶ Tamtéž

sociálních stipendií a rychle uskutečnit změny v zákonech upravujících možnost studentů vydělávat si během studia.

Stínový ministr školství, docent Jiří Havel, se v rozhovoru pro webový portál Aktuálně.cz věnoval především okamžitým ekonomickým dopadům školného, méně se pak zmiňoval o jeho vlivu na kvalitu vysokých škol a společnosti jako celku. V následujících odstavcích jsou shrnuty jeho názory.

Docent Havel je proti odloženému školnému, upozorňuje na problémy spojené s vymahatelností odloženého školného a na náročnou administrativu s tím spojenou. Podotýká, že každá budoucí platba má svou současnou hodnotu. Pokud se započítají úroky a rizika, bude mít profesorem Matějů navrhované odložené školné ve výši Kč 10.000,- odhadnutelnou současnou hodnotu mezi Kč 1.000,- a Kč 3.000,-. Z toho důvodu, z pohledu ekonoma, nevidí v odloženém školném větší smysl kromě další administrativy s tím spojené. Proto by navrhoval přímé školné, které by mohlo být sociálně slabším rodinám kompenzováno např. slevou na dani. Tvrdí, že vzhledem k tomu, že rok na vysoké škole stojí v současné době rodinu studenta cca Kč 100.000,-, zvýšení výdajů o 10 % o školné ve výši od Kč 3.000,- do Kč 7.000,- ročně by nemuselo mít dramatický dopad.

Dále se domnívá, že zavádět školné je možné až po roce 2013. Do té doby mohou ty kvalitnější z českých vysokých škol čerpat finance z fondů EU. Tvrdí, že školství je ve své podstatě reálně socialistickým mechanismem, který vytváří náklady a minimalizuje efekty. Díky školnému vzniknou nové zdroje, ale zároveň bude představovat nákladovou brzdu. Současně tvrdí, že pro zvýšení kvality vysokého školství u nás pouze školné nestačí.

V principu by se měl ve školném především odrážet průběh studia jednotlivých studentů, penalizovat ty s horšími výsledky, delší dobou studia, více zkouškami na druhý či třetí termín apod.⁴⁷

---

⁴⁷ Aktuálně.cz [online]. 22.2.2007 [cit. 2011-02-12]. Školné na vysoké škole: kolik platit?. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/finance/volny-cas-a-nakupy/clanek.phtml?id=361851>>.

Analytik Vladimír Pikora se domnívá, že zavedení principu nabídky a poptávky do českého vysokého školství a tedy „tržní“ výše školného by umožnilo efektivnější a lepší fungování trhu práce. Jeho názory a argumenty jsou popsány v následujících odstavcích.

Školné na vysokých školách by mělo být tak vysoké, aby mělo smysl ho vybírat, tedy v řádech tisíců korun. Ale současně ne tak vysoké, aby studentům znemožnilo studovat. Z toho důvody by měly fungovat instituty, které by umožnily nadaným studentům studovat, např. školné odstupňované dle prospěchu studenta. Stanovila by se cena za kredit, a kredity by se udělovaly podle známek, takže student s jedničkou by daný předmět studoval zadarmo, s dvojkou by platil cenu dvou kreditů atd. Z toho vyplývá, že studenti, kteří by se přípravě na studium tolik nevěnovali, mohli platit i celkem vysoké částky. České vysoké školství by muselo být kvalitnější, pokud by studenti za studium platili.

Dále navrhuje odložení školného formou výhodných úvěrů na studium, jejichž financování by se mohlo svěřit i komerčním bankám. Jeho představa je taková, že školné by škole platila přímo banka a bance by to následně splácel student. Ve chvíli, kdy by se za půjčku zaručil stát, mohla by mít výhodnější úrok a zároveň by byl celý systém pod dohledem odborníků a ne úředníků. Současně je proti tomu, aby se o výnosy ze školného krátily prostředky, které vysokým školám poskytuje stát.⁴⁸

Ministerstvo školství společně s odborníky připravilo plán na reformu financování vysokoškolského studia. Koncepce, kterou připravovali odborníci dva roky, počítá s půjčkami a příspěvky pro studenty. Podle spoluautora reformy Petra Matějů by ale tyto finance nesloužily na úhradu školného. Na školné by se tak musely navrhnout zvláštní půjčky.

Stávající plán zatím představil půjčky až Kč 54.000,- ročně na studenta, který by z nich doplácel náklady na studium, jakou jsou koleje, bydlení apod. V rozhovoru pro webový portál idnes.cz profesor Matějů uvedl, že životní náklady studenta prezenčního studia na

---

⁴⁸ Aktuálně.cz [online]. 22.2.2007 [cit. 2011-02-12]. Školné na vysoké škole: kolik platit?. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/finance/volny-cas-a-nakupy/clanek.phtml?id=361851>>.

veřejné vysoké školy jsou v průměru Kč 8.500,- měsíčně. Podle posledních propočtů by se půjčky mohly pohybovat okolo Kč 4.000,- měsíčně.⁴⁹

Za pět let studia by se tak student mohl zadlužit částkou Kč 270.000,-. Ručil by za ni stát a poskytovaly ji vybrané komerční banky s výhodnějším úrokem než nyní. Z výzkumů vyplývá, že v současné době využívá půjčky pouze 3 % studentů. Podle profesora Matějů je důvod zřejmý, vzhledem k tomu, že se současné půjčky nabízené bankami velmi podobají spotřebitelským úvěrům, studenti i jejich rodiny se jich přirozeně bojí.

Ministerstvo školství si nechalo vypracovat několik výzkumů k financování školného a jeden z nich ukázal, že při výhodnějších podmínkách by mělo o úvěry u komerčních bank zájem až o 40 % více studentů. Student by z roční půjčky dostával na svůj účet vždy částku určenou na měsíc, tj. okolo Kč. 4.000,- měsíčně. Podle profesora Matějů by se tím mělo zabránit zneužití půjčených peněz na nákupy drahých předmětů.

Aby se studenti nedostali do dlouhodobé dluhové pasti, byly by splátky úvěru pohyblivé podle výše příjmu. Splátkový kalendář by začínal ihned po ukončení studia, a pokud by dotyčný absolvent nedosáhl určitého měsíčního příjmu (odhaduje se Kč 15.000,- hrubého), splátka úvěru by činila Kč 500,- měsíčně. Počítá se i s možností prominutí splátky při prokazatelné neschopnosti splácet z objektivních důvodů, jako je např. dlouhodobá nemoc nebo invalidita.

Zajištění studia pomocí půjček je nutné k zavedení školného, na kterém se už shodla koalice Občanské demokratické strany (dále jen ODS), TOP 09 a Věcí veřejných (dále jen VV). Profesor Matějů odhaduje, že školné by mohlo přijít nejdříve rok po zavedení půjček.⁵⁰

Kromě ročních půjček by mohli studenti dostávat měsíční příspěvky na studentský účet, které by v případě neplnění studijních povinností vraceli. Stát by údajně nepřišel o žádné

---

⁴⁹ *Idnes.cz* [online]. 8.6.2010 [cit. 2011-02-12]. Školné by mělo přijít rok po půjčkách, říká spoluautor reformy financování. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/host-idnes-cz-petr-mateju-priblizi-reformy-ve-financovani-studia-pyf-ekoakcie.aspx?c=A100608_151620_ekoakcie_fih>.

⁵⁰ Tamtéž

peníze, protože by se příspěvky hradily ze slev na nezaopatřené dítě, které si nyní rodiče odečítají z daní. Zároveň by se zvýšila hranice 26 let, kdy končí studentům výhody. V neposlední řadě by měla reforma řešit i problémy se zaměstnáváním studentů. Ministerstvo školství tvrdí, že by studenti vysokých škol měli více studovat a méně pracovat.⁵¹

Reformní plány ministerstva:

- Učinit ze studentů takzvanou samostatnou sociální jednotku; zruší se věková hranice 26 let, po jejímž uplynutí končí studentské podpory a výhody. Nastaví se pravidla pro zneužívání systému.
- Pomoc pro handicapované studenty, posílit podporu pro studenty pocházející z nízkorozpočtových rodin.
- Posílit roli přímých forem finanční pomoci na úkor nepřímých (těch, co nepřispívají k řešení ekonomické situace studentů).
- Zavést nevratnou univerzální finanční podporu pro všechny studenty. V případě neplnění studijních povinností by museli studenti tento obnos vrátet.
- Všem studentům umožnit získat státem garantovanou nebo poskytovanou půjčku na pokrytí přímých i nepřímých nákladů spojených se studiem, splácenou ve speciálním režimu snižujícím obavy, které vyvolávají klasické půjčky.
- Zavést spoření na vzdělání s daňovým zvýhodněním motivujícím rodiny k vytváření úspor na vzdělání dětí.

---

⁵¹ *Idnes.cz* [online]. 8.6.2010 [cit. 2011-02-12]. Školné by mělo přijít rok po půjčkách, říká spoluautor reformy financování. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/host-idnes-cz-petr-mateju-priblizi-reformy-ve-financovani-studia-pyf-/ekoakcie.aspx?c=A100608_151620_ekoakcie_fih>.

- Zavést zvláštní režim pro zaměstnávání studentů, který by umožňoval spojit potřebu nepravidelného výdělku s výhodami studentské praxe.⁵²

Dne 16. 6. 2010 bylo možné se ve většině denního tisku setkat s titulky, které oznamovaly zavedení školného na vysokých školách. Zavedení školného je plánováno někdy v letech 2012/2013. Placení se bude týkat pouze studentů, kteří v daný rok na VŠ nastoupí, stávající studenti dostudují bez placení.

Top 09, ODS a VV se shodly na tom, že by školné za semestr nemělo přesáhnout Kč 10.000,- s tím, že přesnou částku si určí každá univerzita sama. Vysoké školy tak dostanou možnost nastavit školné tak, aby bylo nižší pro obory, které nejsou tolik žádané, ale potřebné. Lze očekávat, že obory, o které není vysoký zájem, budou mít nižší školné, zatím co u oborů, které produkují „nadbytek“ absolventů bude školné vyšší.

Školné bude fungovat na principu odložené splátky. Podobný model financování studia funguje v Austrálii. Půjčky se budou poskytovat jak na školné, tak na další životní náklady se studiem spojené. O výši úroků a konkrétní formě studentských půjček se, bohužel, žádný z českých deníků nezmiňoval. Stejně tak se nemluví o tom, zda bude možné platit školné rovnou, již během studia a vyhnout se tak úročení. Podle deníku Právo funguje financování v Austrálii následovně. Půjčky úročeny nejsou, pouze se výše úročené splátky každoročně valorizuje. Výše procenta odváděného na splátku dluhu je přímo úměrná výši absolventova příjmu.

Zaplacené školné by mělo zůstat vysokým školám. Podle MF Dnes však studenti nemohou očekávat, že si za školné koupí automaticky nějakou lepší výuku. Podle mluvčí Masarykovi University Terezy Fojtové chybějí škole dlouhodobě peníze a právě díky školnému bude možné udržet vyrovnaný rozpočet.⁵³

⁵² *Idnes.cz* [online]. 8.6.2010 [cit. 2011-02-12]. Školné by mělo přijít rok po půjčkách, říká spolaautor reformy financování. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/host-idnes-cz-petr-mateju-priblizi-reformy-ve-financovani-studia-pyf-ekoakcie.aspx?c=A100608_151620_ekoakcie_fih>.

⁵³ *Inflow : Information journal* [online]. 16.6.2010 [cit. 2011-03-23]. Školné schváleno. Dostupné z WWW: <<http://www.inflow.cz/skolne-schvaleno>>.

Trojkoalice se také shodla na tom, že půjčky na školné by měli studenti začít splácet ve chvíli, kdy dosáhnou na průměrnou mzdu.

Česká strana sociálně demokratická (dále jen ČSSD) se zavedením školného nesouhlasí, varuje, že později budou platby za studium vyšší než Kč 10.000,-, a že existuje riziko snížení státních dotací pro vysoké školy právě o výši školného. Rektoráty vysokých škol k tomuto podotýkají, že školné by mělo zůstat vysokým školám navíc, a že jeho zavedením nesmí dojít ke snížení veřejného financování VŠ.⁵⁴

3.1 Bankovní produkty pro financování školného

Komerční banky se začínají připravovat na zavedení školného na vysokých školách, které avizovala vládnoucí koalice. Banky sice tvrdí, že je ještě brzy vyvozovat konkrétní závěry, nicméně v případě schválení školného, vážně uvažují o inovacích a větší obchodní podpoře stávajících úvěrových produktů pro studenty.

Podle člena představenstva ČSOB Petra Hutla vnímá banka jako zajímavou příležitost možnost zapojit se do financování školného. Otázkou však podle něj zůstává, zda bude stát úvěry garantovat či dotovat. Každopádně si je jist, že ČSOB bude schopna najít metody financování školného, např. přes zapojení rodičů studenta.

Oproti tomu Poštovní spořitelna čeká na konečné stanovisko ohledně modelu platby školného tak, aby mohla dřívější produkt pro studenty, který je v současnosti stažen z prodeje, přepracovat.

Avšak Raiffeisen Bank už v současné době nabízí speciální účelovou půjčku na vzdělání, která má oproti standardním spotřebitelským úvěrům několik výhod. Například lze tímto úvěrem financovat částku až Kč 1.000.000,-, je možnost ho splácet až 10 let (standardní doba je 7 let) a má výrazně výhodnější úrokové sazby od 8,93 %. Úvěrem je možno financovat studium na VŠ, Vyšší odborné škole (dále jen VOŠ), jazykové kurzy apod.

---

⁵⁴ *Inflow : Information journal* [online]. 16.6.2010 [cit. 2011-03-23]. Školné schváleno. Dostupné z WWW: <<http://www.inflow.cz/skolne-schvaleno>>.

Podobné je to u České spořitelny. Studentům vysokých škol, víceletých vyšších odborných škol a MBA poskytuje banka hotovostní úvěry s úrokovou sazbou 8,9 %. Úvěr lze sjednat do Kč 300.000,- a je splatný od 1 roku do 10 let. Po dobu studia může student splácení úvěru odložit a platit pouze úroky.⁵⁵

Určitě není od věci dodat, že pokud student po ukončení vysoké školy bude mít závazek v podobě úvěru na studium, může mít problém půjčit si na byt či dům. Většina studentů po ukončení vysoké školy řeší vlastní bydlení. Úvěr na vzdělání ale sníží jejich bonitu.

3.2 Shrnutí

Názory odborníků na to, jakým způsobem financovat školné na vysokých školách v České republice se v určitých bodech rozchází. V čem se shodnou je skutečnost, že zavedení školného u nás je pouze otázkou času. Na předpokládané školné se začínají připravovat i komerční banky. Mnohé z nich už v současné době poskytují studentům vysokých škol úvěry s výhodnějšími podmínkami.

---

⁵⁵ *Novinky.cz* [online]. 1.7.2010 [cit. 2011-02-12]. Banky se připravují na zavedení školného. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/204817-banky-se-pripravuji-na-zavedeni-skolneho.html>>.

4 Přehled studentských úvěrů jednotlivých bank

Tato kapitola je věnována bankám a jejich produktům pro studenty. Studentské úvěry u různých bank mají některé společné rysy, a to:

- žadatel o úvěr musí být studentem vysoké školy (toto dokládá Potvrzením o studiu),
- současně s poskytnutím úvěru si musí žadatel zřídit u banky účet (většinou studentský), ze kterého si banka strhává pravidelné splátky,
- vzhledem k tomu, že studenti většinou nemají vlastní příjem, je k Žádosti o úvěr potřeba ručitele,
- úroková míra a roční procentní sazba nákladů jsou podstatně výhodnější oproti běžným spotřebitelským úvěrům.

Do průzkumu byly zahrnuty následující banky: Česká spořitelna (dále také ČS), Komerční banka, UniCredit Bank, ČSOB, GE Money Bank, Raiffeisen Bank a mBank.

4.1 Česká spořitelna

Úvěry na studium studentům vysokých škol

Úvěry jsou poskytovány studentům, kteří doloží nebo mají doložené platné potvrzení o studiu. Podmínkou získání úvěru tedy není vedení účtu u ČS. Studentský účet však bude klientovi vždy nabídnut a pokud mu bude úvěr schválen, tak mu banka založí Studentský účet, ze kterého si bude strhávat splátky. Student musí mít trvalý pobyt v České republice.

Úvěr je poskytován studentům:

- řádného denního studia na vysoké škole v ČR i v zahraničí (soukromé, státní) nebo od 1. ročníku navazujícího magisterského nebo interního doktorandského studia,

- víceleté vyšší odborné školy v ČR i zahraničí (soukromé, státní),
- studentům kombinovaného (dálkového) studia a studia MBA,
- klientům – zájemcům o získání pilotní licence dopravního pilota (dále jen „licence“).

Jedná se o hotovostní úvěr poskytovaný studentům vysokých škol a studentům víceletých vyšších odborných škol.

Pro studenty kombinovaného (dálkového) studia a studia MBA platí následující odlišnosti:

- nemusí splňovat podmínku věku do 30 let (tj. mohou být starší),
- jedná se o spotřebitelský úvěr.

Výše úvěru je od Kč 30.000,- do Kč 300.000,-. Pro zájemce o licenci až Kč 1.500.000,-.

Úvěr je určen na úhradu nákladů spojených se studiem. Čerpá se převodem na účet studenta, použití prostředků se dále nesleduje. Je určen na úhradu nákladů spojených s výcvikem pro získání licence. Čerpá se jednorázově bezhotovostním převodem na účet firmy AeroJOB, dále jen „firma“, která výcvik zajišťuje.

U tohoto úvěru je zvýhodněná úroková sazba 8,9 % p.a., která je fixní po celou dobu splácení úvěru, bez závislosti na délce splatnosti.

Lhůta splatnosti je maximálně 10 let a počíná běžet od data uzavření smlouvy o úvěru.

Zajištění úvěru:

- do Kč 100.000,- bez zajištění pouze se spoludlužnickým závazkem další osoby/osob (většinou rodiče),

- nad Kč 100.000,- do Kč 300.000,- se spoludlužnickým závazkem další osoby a dozajištěním ručitelským závazkem, případně zajištění zástavním právem k pohledávce z vkladu,
- spoludlužník bude požadován i v případě, že student má vlastní dostačující příjem. Výjimku z této zásady, tj. poskytnutí úvěru bez spoludlužníka, může povolit zaměstnanec s nejvyšší schvalovací pravomocí,
- pro zájemce o licenci se úvěr poskytuje bez zajištění, podmínkou pro poskytnutí úvěru je vinkulace životního pojištění s pojistnou částkou v minimální výši odpovídající výši úvěru.

Nejsou vybírány ceny za posouzení žádosti o úvěr. Po dobu studia lze splácet sníženou částku (lze si splátky odložit a platit pouze úroky).

Dokumenty a doklady potřebné k žádosti o úvěr:

- průkaz totožnosti,
- potvrzení školy o studiu a o předpokládaném ukončení studia,
- spoludlužník předloží průkaz totožnosti a potvrzení zaměstnavatele o výši pracovního příjmu (pokud mu nechodí mzda na spořicí účet u ČS),
- v případě, že spoludlužník je osoba samostatně výdělečně činná, předloží vedle průkazu totožnosti daňové přiznání za jedno ukončené zdaňovací období a doklad o zaplacení daně,
- potvrzení o příjmu (u kombinovaného studia, dálkového studia a studia MBA),
- zájemci o licenci předloží potvrzení firmy o účasti na typovém výcviku pro získání licence a potvrzení firmy/doklad o zaplacení části ceny výcviku z vlastních zdrojů v minimální výši 10 % z celkových nákladů výcviku.

4.2 Komerční banka

Úvěr Gaudeamus

Úvěr je poskytován studentům:

- kteří jsou občany ČR,
- prezenčního studia na vysoké škole,
- prezenčního studia na vyšší odborné škole,
- prezenčního studia na střední škole v ČR nebo v zahraničí.

Úvěr je poskytován výhradně pro osobní, nepodnikatelské potřeby (školné, počítač, učební pomůcky apod.)

Jedná se o účelový nebo bezúčelový úvěr od Kč 20.000,- do Kč 600.000,-. Student prezenčního studia vysoké nebo vyšší odborné školy může úvěr použít na cokoliv. Ostatní studenti pouze na úhradu školného. Je možné úvěr čerpat jednorázově nebo postupně, maximální doba splatnosti je 10 let. Splácení probíhá vždy z běžného účtu u Komerční banky (dále také KB), například studentského konta Gaudeamus, které si lze za tímto účelem založit. Splácení jistiny lze, u vybraných typů studia, odložit až na dobu po jeho skončení, během studia se pak měsíčně hradí pouze úroky z vyčerpaného úvěru. Odklad splátek je možný pouze pro studenty vysokých a vyšších odborných škol. Při využití odkladu splátek je horní hranice úvěru maximálně Kč 150.000,-. Nemá-li žadatel o úvěr vlastní pravidelný příjem, vyžaduje banka zajištění například ručením třetí osoby, vkladem u KB, stavebním spořením u Modré pyramidy stavební spořitelny.

Není vybírán poplatek za sjednání úvěru. Úvěr je úročen nižší úrokovou sazbou v porovnání s běžným spotřebitelským úvěrem od KB. Úvěr je možno částečně nebo zcela kdykoliv bez sankcí předčasně splatit.

Student může využít slevu na jazykové pobyty financované úvěrem Gaudeamus od společností:

- EF Education First – sleva 5 % z ceny jazykového kurzu
- Asiana – sleva Kč 750,- z ceny jazykového pobytu zahrnující letenku/y nebo sleva Kč 500,- z ceny jazykového pobytu bez letenky.

Dokumenty a doklady potřebné k žádosti o úvěr:

- dva doklady totožnosti (OP a např. cestovní pas)
- podklady vztahující se k typu zajištění úvěru, který klient zvolí

4.3 UniCredit Bank

Studentská půjčka

Tato půjčka je určena k financování studijních potřeb studentů denního studia na vysokých, vyšších odborných a jazykových školách ve věku 18 – 30 let.

Účel úvěru je financování studijních výdajů. Výše úvěru je od Kč 50.000,- do Kč 150.000,-. Úvěr je zajištěn ručitelským prohlášením třetí osoby nebo zástavním právem k termínovanému vkladu. Doba splatnosti úvěru je 1 – 10 let (úvěr musí být splacen do 5 let od předpokládaného ukončení studia). Je možno odložit splátky, po dobu studia mohou být placeny pouze pravidelné měsíční splátky úroků. Čerpání úvěru probíhá jednorázově převodem na běžný účet studenta, použití prostředků se dále nesleduje. Úvěr se splácí buď v pravidelných měsíčních splátkách, nebo v pravidelných měsíčních splátkách úroků po dobu studia a po ukončení studia v pravidelných měsíčních anuitních splátkách. Úroková sazba je fixní po celou dobu splácení.

Podmínky získání produktu:

- žadatel má u UniCredit Bank zřízeno, popř. si zřídí Studentské konto,

- ručitel má sjednán pracovní poměr na dobu neurčitou (popř. je mu pravidelně obnovována pracovní smlouva) a není ve výpovědi/zkušební době nebo podniká déle než 1 zdaňovací období,
- žádá-li o studentskou půjčku osoba v manželském stavu, stává se manžel(ka) žadatele automaticky spolužadatelem (příjmy žadatele a spolužadatele se nehodnotí),
- o půjčku žádá vždy maximálně jedna domácnost,
- žadatel řádně doloží dokumentaci k úvěru včetně Žádosti o úvěr,
- maximálně 4 spolužadatelé ze 2 domácností.

Povinné náležitosti potvrzení o studiu:

- název školy,
- datum vydání potvrzení školou,
- jméno a příjmení,
- datum narození,
- bydliště,
- uvedení školního nebo akademického roku,
- úřední podpis a razítko školy, která potvrzení vydala.

4.4 ČSOB

Banka ČSOB ve svém produktovém portfoliu úvěr pro studenty nemá. Studenti si v ČSOB mohou založit Studentské konto Plus, které má oproti běžnému účtu řadu výhod. Mimo

jiné je zde možnost povoleného přecherpání až do výše Kč 20.000,-, které může student využít na drobné výdaje na studium. Úrok v případě povoleného přecherpání je 17,9 % p.a.

4.5 GE Money Bank

Ani GE Money Bank nemá ve svém produktovém portfoliu úvěr určený studentům. Podobně jako u ČSOB si studenti u GE Money Bank mohou sjednat studentský účet Konto Genius Student v rámci kterého je povolené přecherpání – kontokorent Flexikredit. Studenti mohou využít povoleného přecherpání od Kč 2.000,- až do Kč 10.000,-. Flexikredit je sjednán bez ručitele. Měsíční obrat na účtu studenta musí být minimálně polovina úvěrového rámce. Minimálně jednou za 180 dní musí být kontokorent vyrovnaný (studentský účet v plusu). Úroková sazba je 19,9 % p.a., úrok se platí jen za částku, kterou student skutečně vyčerpá.

Podmínky pro získání kontokorentu Flexikredit:

- občan České republiky nebo Slovenské republiky starší 18 let,
- trvalé bydliště a kontaktní adresa na území ČR
- Trvalý zdroj příjmu (je-li student v zaměstnaneckém poměru, nesmí být ve zkušební ani výpovědní lhůtě),
- telefon do zaměstnání
- běžný účet vedený u GE Money Bank

4.6 Raiffeisen Bank

Raiffeisen Bank v současné době nenabízí přímo studentský úvěr. Nicméně je možné si v této bance sjednat Účelový úvěr na ostatní investice (např. vzdělání), kterým lze financovat částku až Kč 1.000.000,- s možností splácení až 10 let. Tento úvěr má výrazně výhodnější úrokové sazby a to již od 8,93 %. Tento úvěr však v modelovém příkladu není srovnáván, protože účelové úvěry, kterými by se mohly financovat náklady na studium,

poskytují i jiné komerční banky. A srovnání účelových úvěrů není předmětem této diplomové práce. Banka nabízí studentský účet, ale bez možnosti povoleného přečerpání.

4.7 mBank

mBank nemá ve svém portfoliu produkty cílené na studenty.

4.8 Komparace studentských úvěrů jednotlivých bank

V následující tabulce č. 1 jsou srovnány studentské úvěry bank zařazených do průzkumu trhu.

Tab. 1: Porovnání studentských úvěrů jednotlivých bank

Banka	Studentský úvěr	Výše úvěr (v tis. Kč)	Max. doba splatnosti (v letech)	Způsob zajištění
Česká spořitelna	ano	30 – 300	10	do Kč 100.000,- se spoludlužnickým závazkem třetí osoby Kč 100.000,- - Kč 300.000,- se spoludlužnickým závazkem třetí osoby a dozajištěním ručitelským závazkem, příp. zástavním právem k pohledávce z vkladu
Komerční banka	ano	20 – 600	10	ručením třetí osoby, vkladem u KB, stavebním spořením u Modré pyramidy stavební spořitelny
UniCredit Bank	ano	50 – 150	10	ručitelským prohlášením třetí osoby nebo zástavním právem k termínovanému vkladu
ČSOB	ne	x	x	x
GE Money Bank	ne	x	x	x
Raiffeisen Bank	ne	x	x	x
mBank	ne	x	x	x

Zdroj: Vlastní šetření v měsících 3/4 2011

5 Modelový příklad financování školného na vysokých školách studentským úvěrem

Přestože se odborníci rozcházejí v názoru na to, jaká by měla být výše školného na vysokých školách, většina z nich se shoduje v tom, že konečnou výši školného by si měly stanovovat jednotlivé vysoké školy samy.

Navzdory tvrzení současné vlády, že by výše školného neměla přesáhnout Kč 10.000,- za semestr, v modelovém příkladě bylo počítáno s částkou vyšší. Postup stanovení školného v níže uvedeném modelovém příkladě byl následující. Pokud student Ekonomické fakulty Technické university v Liberci překročí standardní dobu studia o více jak jeden rok, začíná platit školné. Toto školné je v prvním akademickém roce, kdy je student povinen ho platit, ve výši Kč 16.200,- za semestr.

Z toho bylo vyvozeno školné v tomto modelovém příkladě na celý akademický rok (12 měsíců) na Kč 32.400,-. Pokud bude student studovat tři roky na bakalářském stupni a dále dva roky na stupni magisterském, školné bude pro tento modelový příklad ve výši Kč 162.000,-.

Předpokládejme modelovou situaci dvacetiletého Adama Nováka, studenta prezenčního studia na vysoké škole. Školné za celé studium je ve výši Kč 162.000,-, Novákovi mají naspořeno Kč 62.000,-, kterými chtějí část školného zaplatit. Zbýlých Kč 100.000,- si chce Adam půjčit.

Modelový příklad odpovídá i situaci, kdy by odsouhlasené školné bylo avizovaných Kč 10.000,- za semestr. Školné za pětileté studium by tak činilo $Kč\ 10.000 \times 2 \times 5 = Kč\ 100.000,-$, což je výše půjčky, o kterou student v modelovém příkladě žádá. Toto je situace, ve které by rodina studenta neměla na úhradu školného naspořené žádné peníze, a student by si půjčoval na úhradu celého školného.

Z kapitoly 4 vyplývá, že Adam má možnost zažádat o studentský úvěr u třech bank. České spořitelny, Komerční banky a UniCredit Bank.

5.1 Studentský úvěr České spořitelny

Produkt řešící financování výdajů na studia vysokoškolských studentů je v portfoliu České spořitelny zahrnut ve skupině *Úvěry na studium studentům vysokých škol*.

Úrok je u tohoto úvěru fixován ve výši 8,9 % p.a. po celou dobu splácení. Jediným poplatkem v tomto případě je *Poplatek za vedení účtu* ve výši Kč 59,- měsíčně.

V případě požadované výše úvěru Kč 100.000,- na dobu pěti let vychází RPSN 10,76 % p.a. a celková výše úvěru je tedy Kč 128.250,-. Pravidelná měsíční splátka, kterou si banka bude strhávat ze studentského účtu, činí Kč 2.078,-. Splátkový kalendář této varianty viz Příloha B. Při žádosti o tuto půjčku má student možnost zvolit délku splácení až na dobu deseti let, tato možnost je nadefinovaná ve splátkovém kalendáři viz Příloha C.

U tohoto úvěru banka umožňuje po dobu studia platit sníženou splátku, což v praxi znamená, že student platí pouze úroky. Z toho ovšem vyplývá, že vypůjčená částka se po dobu splácení snížené splátky nesnižuje a tím pádem se úvěr výrazně prodraží.

Po řádném ukončení studia může absolvent požádat o odklad splácení úvěru na 1 rok (opět se splácí pouze úroky).

V tabulce č. 2 jsou shrnuty nejdůležitější údaje o studentském úvěru České spořitelny.

Tab. 2: Shrnutí studentského úvěru České spořitelny

Výše úvěru	Úrok	RPSN	Pravidelná měsíční splátka	Celková výše úvěru	Cena úvěru
(v Kč)	(v % p.a.)	(v % p.a.)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
100.000	8,9	10,76	2.078	128.250	28.250

Zdroj: Vlastní šetření ze dne 21. 3. 2011

5.2 Studentský úvěr Komerční banky

Komerční banka má ve svém produktovém portfoliu řadu produktů pro studenty nazvanou *Gaudamus*, která mimo jiné zahrnuje studentský úvěr a účet.

Úrok u tohoto úvěru je fixován po celou dobu splácení ve výši 11,36 % p.a. Jediným poplatkem zahrnutým ve splátkovém kalendáři (viz Příloha D) je *Spravování úvěru* v Kč 50,- měsíčně.⁵⁶

V případě zvolené výše úvěru Kč 100.000,- na dobu pěti let, vychází RPSN 13,1 % p.a. a celková výše úvěru je tedy Kč 134.381,51. Pravidelná měsíční splátka, kterou si banka bude strhávat ze studentského účtu k tomu zřízenému, činí Kč 2.220,-. Shrnutí studentského úvěru Komerční banky je zobrazeno v následující tabulce č. 3.

I tento studentský úvěr je možné sjednat až na dobu deset let, pro tento případ je stanoven splátkový kalendář viz Příloha E.

Stejně jako u studentského úvěru, který poskytuje Česká spořitelna, je i u tohoto úvěru možné po dobu studia odložit splácení jistiny a platit pouze úroky. Jako v předchozím případě, vzhledem k tomu, že se při snížené splátce nesnižuje vypůjčená částka, podstatně se tím úvěr prodraží.

Tab. 3: Shrnutí studentského úvěru Komerční banky

Výše úvěru	Úrok	RPSN	Pravidelná měsíční splátka	Celková výše úvěru	Cena úvěru
(v Kč)	(v % p.a.)	(v % p.a.)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
100.000	11,36	13,1	2.220	134.381,51	34.381,51

Zdroj: Vlastní šetření ze dne 7. 3. 2011

⁵⁶ Komerční banka : spotřebitelské úvěry a hypotéky [online]. 2010 [cit. 2011-04-04]. Sazebník a úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/cs/obcane/uvery/spotrebitelske-uvery-a-hypoteky.shtml>>.

Na první pohled je vidět, že studentský úvěr od Komerční banky není tak výhodný jako výše uvedený úvěr od České spořitelny. Avšak maximální možná výše úvěru u Komerční banky je oproti možnostem v České spořitelně dvojnásobná.

5.3 Studentský úvěr UniCredit Bank

I UniCredit Bank má ve svém portfoliu úvěr určený k financování studijních potřeb studentů vysokých škol. Tento úvěr banka pojmenovala *Studentská půjčka*.

Úrok je u tohoto úvěru fixován po celou dobu splácení ve výši 10,3 % p.a.⁵⁷. Jediným poplatkem zahrnutým ve splátkovém kalendáři je dle Sazebníku *Správa a vedení úvěru*, včetně zaslání výpisu z úvěru Kč 50,- měsíčně⁵⁸.

V případě výše úvěru, dle modelového případu, Kč 100.000,- na pět let vychází RPSN 12,35 % p.a. a celková výše úvěru je tedy Kč 133.250,-. Pravidelnou měsíční splátku si bude banka strhávat ze *Studentského konta*, které bude studentovi za tímto účelem zřízeno po schválení úvěru. V tomto případě pravidelná měsíční splátka činí Kč 2.140,-. Splátkový kalendář viz Příloha F. Shrnutí tohoto úvěru je zobrazeno v tabulce č. 4. I u UniCredit Bank je možné získat studentský úvěr se splatností až deset let, pro tuto možnost je splátkový kalendář viz Příloha G.

Tab. 4: Shrnutí úvěru UniCredit Bank

Výše úvěru	Úrok	RPSN	Pravidelná měsíční splátka	Celková výše úvěru	Cena úvěru
(v Kč)	(v % p.a.)	(v % p.a.)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
100.000	10,30	12,35	2.140	133.250	33.250

Zdroj: Vlastní šetření ze dne 20. 3. 2011

⁵⁷ UniCredit Bank : úrokové sazby [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. Osobní úvěry. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/urokove-sazby/osobni-uvery.html>>.

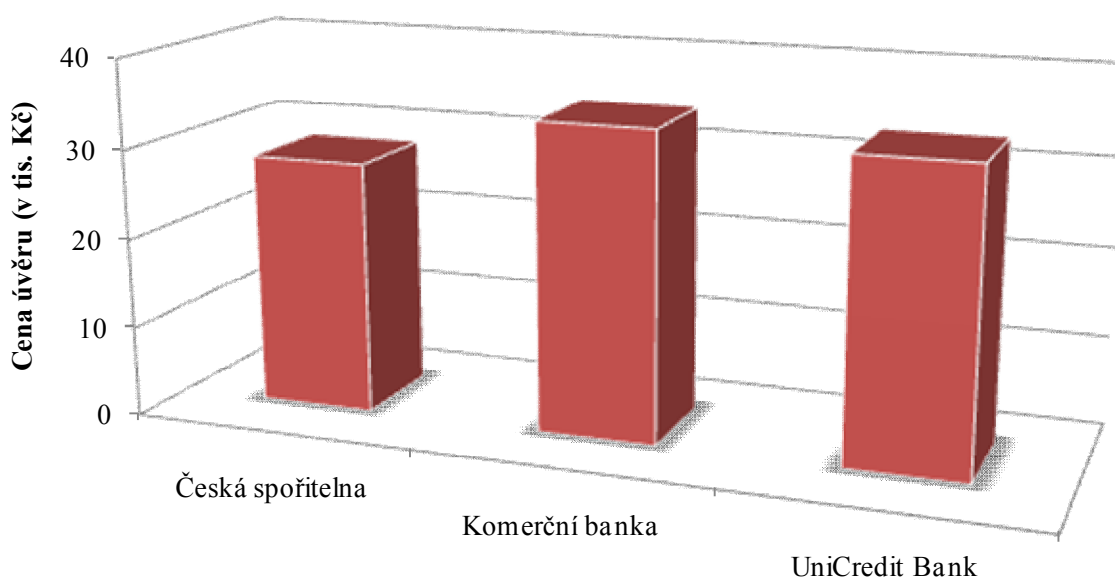
⁵⁸ UniCredit Bank : sazebník [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. úvěry. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/sazebnik/obcane/uvery.html>>.

Studentský úvěr u UniCredit Bank je dražší než úvěr od České spořitelny, ale zároveň levnější než úvěr u Komerční banky. Oproti ostatním srovnávaným bankám nemá úvěr žádnou výraznou výhodu. Naopak, maximální možná půjčená částka je až několikanásobně nižší než u konkurenčních produktů zařazených do srovnání.

5.4 Shrnutí

Na začátku páté kapitoly byl nastaven modelový příklad, kdy dvacetiletý Adam Novák, student prezenčního studia vysoké školy, se rozhodl požádat o studentský úvěr. Proto byl proveden průzkum v několika komerčních bankách. Nejvýhodnější úvěr má být použit na úhradu školného ve výši Kč 100.000,-. Komparace cen studentských úvěrů porovnávaných bank je znázorněna v Obr. 1.

Obr. 1: Komparace cen úvěrů srovnávaných bank

Jak je na první pohled zřejmé, nejvýhodněji v nastavených parametrech vychází úvěr od České spořitelny, za který Adam zaplatí celkem Kč 28.250,-. Oproti studentskému úvěru od Komerční banky je to o Kč 6.000,- méně, což pro studenta není zanedbatelná částka. U studentského úvěru České spořitelny je velice výhodná jeho cena, a zároveň relativně vysoká maximální možná půjčená částka.

Jako nejdražší vychází, na základě modelového příkladu, studentský úvěr od Komerční banky. Nicméně, student si u této banky může zažádat o studentský úvěr až ve výši Kč 600.000,-, což několikrát převyšuje nabídku konkurenčních bank. Na druhou stranu je třeba podotknout, že Kč 300.000,-, které nabízí Česká spořitelna jako maximální částku studentského úvěru, by studentovi měla stačit na pokrytí jak školného, tak případných dalších výdajů spojených se studiem (koleje, stravování, doprava apod.). Z tohoto pohledu vychází studentský úvěr od České spořitelny jako nejvýhodnější z porovnávaných.

Co se týče studentského úvěru od UniCredit Bank, tak to je s největší pravděpodobností poslední varianta, kterou by si student zvolil. Úvěr je sice levnější než ten, který poskytuje Komerční banka, ale zároveň je dražší než ten od České spořitelny. Navíc UniCredit bank poskytuje relativně nízkou maximální částku studentského úvěru a to ve výši Kč 150.000,-. Na druhou stranu je třeba zmínit, že výše měsíční splátky u UniCredit Bank je oproti výši měsíční splátky u studentského úvěru České spořitelny (který ze srovnání vyšel jako nejlevnější), vyšší „pouze“ o Kč 62,-. Takže v případě, že student bude preferovat UniCredit bank (např. má u banky již zřízeno Studentské konto) a nebude potřebovat vypůjčit více než Kč 150.000,-, může být i tento studentský úvěr zajímavou alternativou.

6 Anketa

Pro zjištění rozložení názorů v populaci byla použita jednoduchá anketa (viz příloha H) šířená pomocí internetu. K vytvoření dotazového formuláře byla použita volně dostupná aplikace Google Docs.⁵⁹ Otázky měly vždy několik pevně daných odpovědí, z nichž mohl dotazovaný vybrat v naprosté většině právě jednu. První tři otázky měly za úkol roztřídit dotazované do skupin, zbylé byly směřovány k názorům ohledně zavedení školného na vysokých školách. Výjimku tvořila poslední otázka., která měla vzhledem k ostatním podstatně menší váhu. Byla koncipována ke zjištění preferencí dotazovaného ve výběru banky při žádosti o úvěr. Zde bylo možné vyplnit i více odpovědí, ovšem bez předchozího seznámení s úvěrovými podmínkami bank.

Dotazník byl umístěn na internetu v období od 9. 4. do 11. 4. 2011. Odkaz na něj byl šířen pomocí sociálních sítí a tzv. messengerů (ICQ, Skype, apod.). Čas na odpovědi byl omezen pouze intervalem umístění formuláře na serveru. Během těchto tří dnů vyplnilo dotazník 100 osob. Věkové zastoupení dotazovaných z celkového počtu 100 je možno vidět v Tab. 5. Jak je z tabulky zřejmé, 85 % z dotazovaných bylo ve věku 20 až 30 let. Jde tedy o skupinu lidí, kterých se zavedení školného přímo dotýká, pokud mají zájem studovat VŠ.

Tab. 5: Věkové kategorie dotazovaných osob

Věk:	Četnost:	Procentuální zastoupení:
Do 20 (včetně)	6	6%
Od 20 do 25 (včetně)	66	66%
Od 25 do 30 (včetně)	19	19%
Nad 30	9	9%
Celkem	100	100%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 9. – 11. 4. 2011

⁵⁹ Google [online]. 2011 [cit. 2011-04-16]. Google Dokumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.google.com/google-d-s/intl/cs/forms/>>.

Možná podstatnější byla otázka na nejvyšší dokončené vzdělání. Výsledky jsou uvedeny v Tab. 6.

Tab. 6: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných osob

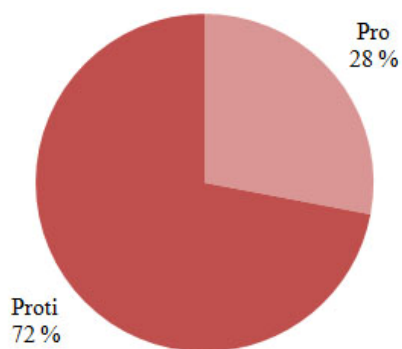
Nejvyšší dosažené vzdělání:	Četnost:	Procentuální zastoupení:
Základní vzdělání	1	1%
Střední vč. vyučení (bez maturity)	7	7%
Úplné střední vzdělání (s maturitou)	55	55%
Vyšší odborné vzdělání (absolutorium)	3	3%
Vysokoškolské vzdělání	34	34%
Celkem	100	100%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 9. – 11. 4. 2011

Největší zastoupení dle Tab. 6 má skupina dotazovaných s ukončeným středním vzděláním. Ty je třeba ještě rozlišit na současné studenty vysokých škol a na osoby, které s vysokou školou nemají osobní zkušenost. A právě to bylo záměrem třetí otázky. Na dotaz, zda studují vysokou školu, odpovědělo z 55 dotazovaných (viz Tab. 6 – Úplné střední vzdělání s maturitou) 28 „ano“ a zbylých 27 „ne“. Stejně tak studuje vysokou školu i 1 ze 3 dotazovaných s vyšším odborným vzděláním (tzv. absolutoriem). Sečtením těchto údajů vychází, že 63 % dotazovaných je současným studentem vysoké školy.

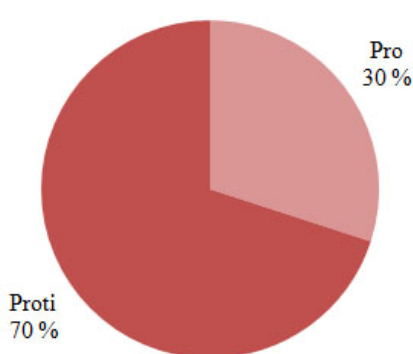
6.1 Názory na zavedení školného

Vzhledem k tomu, že otázka, zda jsou dotazovaní pro nebo proti zavedení školného byla v dotazníku označena jako povinná, odpovědělo na ní všech 100 dotazovaných osob. Z toho 28 bylo pro zavedení školného a 72 proti. Závislost ukazuje Obr. 2.

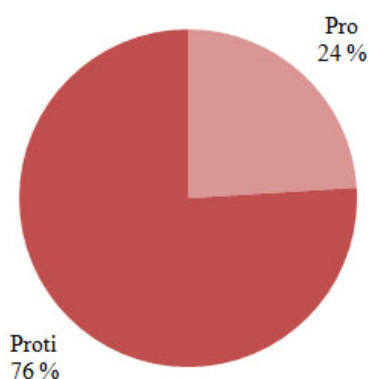

Obr. 2: Názory všech dotazovaných ohledně zavedení školného na VŠ

Pokud se vezme v úvahu rozdělení dotazovaných na studenty (příp. absolventy) a nestudenty VŠ, vzniknou grafy dva a to Obr. 2A a Obr. 2B. Z nich je zřejmé, že pro zavedení školného jsou spíše současní studenti (příp. absolventi) VŠ oproti lidem, kteří VŠ nestudovali. Nejvíce se zavedením školného souhlasí ti, kteří vysokoškolského vzdělání již dosáhli.

Obr. 2A: Studenti (příp. absolventi VŠ)

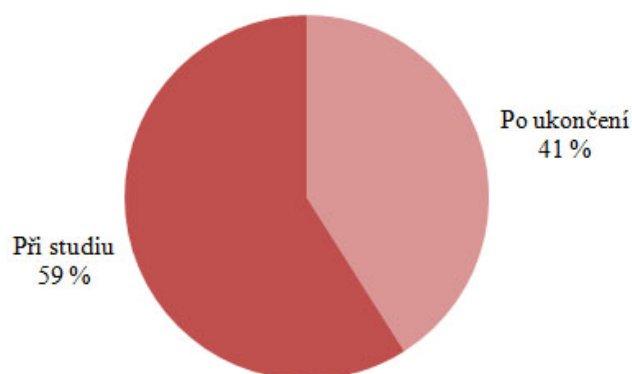

Obr. 2B: Osoby bez osobní zkušenosti s VŠ

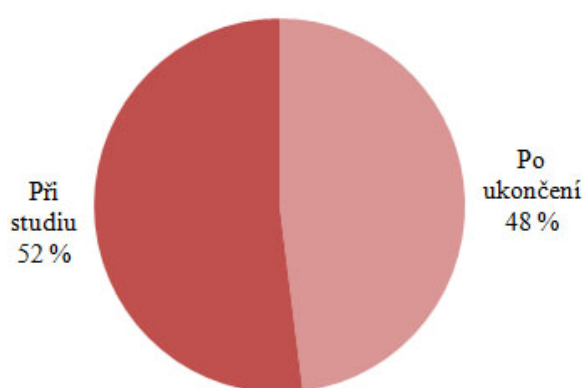
6.2 Názory na financování školného

V případě zavedení školného na vysokých školách by se rozhodlo 59 % ze všech dotázaných pro placení školného při studiu (se slevou) a zbývajících 41 % až po dokončení studia a dosažení určité výše příjmů (např. průměrné mzdy), jak ukazuje Obr. 3.

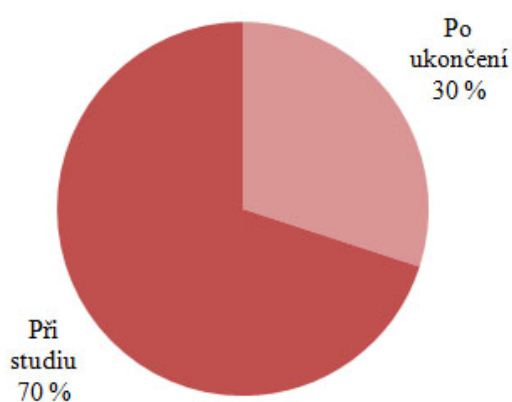
Zohlední-li se opět, zda je dotazovaný student (příp. absolvent) vysoké školy či nikoliv, mohou se získaná data rozdělit do dvou grafů a to Obr. 3A a Obr. 3B.

Obr. 3: Názory všech dotazovaných ohledně platby školného

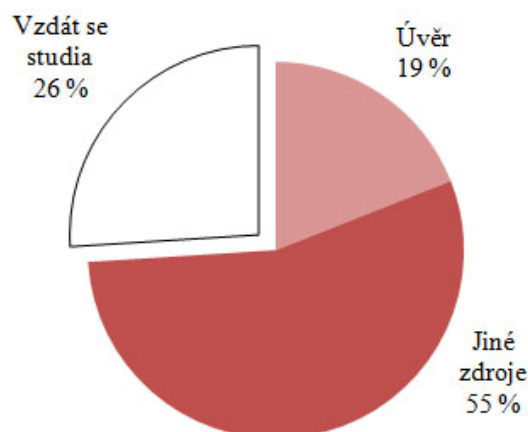

Obr. 3A: Studenti (příp. absolventi VŠ)

Obr. 3B: Osoby bez osobní zkušenosti s VŠ

Další otázka směřovala k plánovaným úvěrům určeným k financování studia na vysoké škole. U otázky bylo opět na výběr z několika možných odpovědí. Jak je patrné z Obr. 4, pouze 19 % z dotázaných by bylo ochotných se kvůli studiu na vysoké škole zadlužit. 55 % by financování řešilo z jiných zdrojů, než jsou půjčky komerčních bank a více jak čtvrtina dotázaných (26 %) by se po zavedení školného úplně vzdala vysokoškolského studia. V tomto případě není nutné rozlišit dotázané na studenty VŠ (příp. absolventy VŠ) a osoby bez osobní zkušenosti s VŠ. Názory zmíněných skupin byly téměř totožné.

Obr. 4: Názory všech dotazovaných ohledně financování školného

Maximální výše školného, kterou by dotazovaní byli ochotni zaplatit za semestr je uvedena v Tab. 7. Na tuto otázku neodpovídali ti, kteří by se studia na vysoké škole vzdali. Z tabulky je vidět, že vládou navrhovaná částka školného (Kč 10.000,-), je přiměřená tomu, co je ochotna většina dotazovaných za studium v jednom semestru zaplatit.

Tab. 7: Maximální výše školného v Kč za semestr

Výše školného (v Kč) za semestr:	Četnost:	Procentuální zastoupení:
Do 5.000,- (včetně)	31	41,9%
Do 10.000,- (včetně)	32	43,2%
Do 15.000,- (včetně)	7	9,5%
Nad 15.000,-	4	5,4%
Celkem	74	100%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 9. – 11. 4. 2011

Jak již bylo zmíněno, dotazovala se poslední otázka na preferované banky při žádosti o úvěr na financování školného na vysoké škole. Racionálně jednající žadatel o úvěr by si udělal vlastní průzkum trhu, na základě kterého by zvolil pro sebe nejvýhodnější bankovní produkt k financování výdajů na studium. Poslední otázka v dotazníku byla koncipována tak, aby se zjistilo povědomí dotazovaných o bankách v České republice. Z odpovědí lze vyvodit oblíbenost jednotlivých bank mezi dotazovanými (logicky, pokud bude někdo potřebovat úvěr, jeho první cesta povede do banky, kde má zřízen účet). U této

otázky bylo možné zaškrtnout více odpovědí, nebo neodpovídat vůbec. Zastoupení jednotlivých bank v názorech všech dotazovaných je uvedeno v Tab. 8. Jak je vidět, nejpreferovanější je Česká spořitelna, jejíž úvěr pro studenty je dle průzkumu nejvýhodnější. Toto může být způsobeno i dlouhou tradicí, kterou tato banka na českém trhu má. Druhou nejvyhledávanější se stala Komerční Banka, která ovšem nemá tak výhodné podmínky, ale své produkty vhodně podporuje reklamou. Nejnižší zastoupení má UniCredit Bank, ta je v povědomí lidí nejspíše spojená s produkty pro podnikatele. Dále mBank, která je poměrně mladá (založena v r. 2000, na český trh vstoupila až v listopadu 2007) a nemá zatím mezi lidmi důvěru.

Tab. 8: Preference bank v názorech všech dotázaných

Banka:	Četnost:	Procentuální zastoupení:
Česká Spořitelna	29	30,9%
ČSOB	13	13,8%
UniCredit Bank	2	2,1%
Komerční Banka	23	24,5%
Raiffeisen Bank	10	10,6%
mBank	8	8,5%
GE Money Bank	9	9,6%
Celkem	94	100%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 9. – 11. 4. 2011

Pokud se výběr omezí jen na dotazované, kteří by byli ochotni si na financování studia vzít úvěr, změní se rozložení preferovaných bank dle Tab. 9. Z 19 dotázaných, kteří by byli ochotni se zadlužit, se získalo celkem 17 údajů. První dvě místa zůstala stejným bankám jako v předchozím případě, tj. České Spořitelně a Komerční Bance. Nejhůře dopadla již zmíněná mBank, spolu s GE Money Bank.

Tab. 9: Preference bank u dotázaných, kteří by chtěli financovat školné úvěrem

Banka:	Četnost:	Procentuální zastoupení:
Česká Spořitelna	5	29,4%
ČSOB	2	11,8%
UniCredit Bank	2	11,8%
Komerční Banka	4	23,5%
Raiffeisen Bank	2	11,8%
mBank	1	5,9%
GE Money Bank	1	5,9%
Celkem	17	100%

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření 9. – 11. 4. 2011

6.3 Shrnutí

Anketa ukázala, že zavedení školného by odradilo od studia na vysokých školách nemalou část dotazovaných. Přesněji 26 % by se raději vzdalo studia, než by si vzali úvěr na jeho financování. I malé školné by tedy mělo efekt investice a ke studiu na VŠ by se hlásili převážně zodpovědní studenti. Snížil by se počet studentů nastupujících do prvních ročníků, což by rozhodně mělo pozitivní vliv na kvalitu výuky. Tento fakt vidí necelá třetina dotazovaných (v průzkumu 28 %), která je pro zavedení školného na vysokých školách. V této skupině převládají osoby s vlastní zkušeností se studiem na vysoké škole, jak je patrné z obr. 2A a obr. 2B. Studium berou jako přínosné a jsou ochotni si za vyšší kvalitu vzdělání připlatit. Dokonce i vládou navrhovaná částka školného za semestr je podle ankety přijatelná, jak vyplývá z tabulky č. 7. Pro 42,3 % dotazovaných je vládou navrhovaná částka optimální a pouze 14,9 % by bylo ochotno zaplatit více než zmiňovaných Kč 10.000,-.

7 Srovnání financování školného v Austrálii a v České republice

Nová česká vláda v červnu roku 2010 rozhodla o zavedení odloženého školného na vysokých školách, což podnítilo debatu o jeho výhodách a nevýhodách. Jeho podoba byla inspirována australským modelem. Studenti v Austrálii přispívají na náklady svého vzdělání od roku 1989, kdy byl zaveden program HECS.

V Austrálii byla finanční spoluúčast studentů na nákladech vyššího vzdělání zavedena v roce 1989 (tzv. Higher Education Contribution Scheme - HECS; od roku 2005 je program přejmenován na Higher Education Loan Programme - HELP). Šlo o vůbec první program odloženého školného na světě, jenž byl zaveden v celostátním měřítku. Vláda se rozhodla vysokoškolské studium částečně zpoplatnit ze dvou hlavních důvodů:

- vláda chtěla zvýšit počet lidí, kteří se účastní vysokoškolského studia, avšak nebyla připravena financovat z obecných daní náklady na studium těchto dodatečných studentů,
- „bezplatné“ vysokoškolské studium bylo veřejností i politiky čím dál více vnímáno jako „sociálně nespravedlivé“ a (daňově) regresivní.

Co se týče druhého bodu, je empiricky dobře doloženým faktem, že absolventi VŠ:

- pocházejí z bohatších rodin než lidé, kteří VŠ neabsolvovali, a
- jejich celoživotní příjmy jsou v průměru podstatně vyšší než celoživotní příjmy lidí bez VŠ titulu.⁶⁰

Důsledkem je, že státní subvence vysokoškolského studia jsou přerozdělováním peněz od chudších k bohatším.

---

⁶⁰ ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

7.1 Princip fungování odloženého školného v Austrálii

Hlavním rysem systému rovnosti je, že studenti platí školné podle svých finančních možností. Ti, kdo nemohou uhradit školné předem, mohou platbu odložit až do doby, kdy jejich roční příjem překročí zákonem stanovenou minimální hranici. Výše splátek přitom není fixní (např. Kč 3.000,- měsíčně), ale je dána procentem z absolventova skutečně dosaženého příjmu. Splácení závazku se tedy odvíjí od absolventovy schopnosti splácet. Čím více absolvent vydělává, tím vyšší sumu splácí; a naopak. Pokud jeho příjem nepřesáhne danou minimální hranici, nemusí na splátku školného odvádět ze svého příjmu nic. Studenti mohou také celé školné či jeho část zaplatit předem s 25 % slevou. Tuto možnost například v roce 2002 využila pětina studentů. Finančně velice výhodné je také předčasné splacení dlužné částky. Systému je proto vyčítáno, že sleva na školném při jeho zaplacení předem zvýhodňuje studenty z lépe finančně zabezpečených rodin, a že tudíž potenciální zadlužení může od vzdělání odrazovat děti z nízkorozpočtových rodin. Empirické poznatky však nejsou v tomto ohledu jednoznačné. Zvyšování socioekonomické nerovnosti přístupu ke vzdělání se nepotvrzuje.

V původním programu HECS platili všichni studenti stejné školné a zbytek výdajů na studium financoval stát. Školné bylo ve výši necelých 8 % průměrné roční mzdy v zemi. Program byl později upraven a od roku 1997 vstoupila v platnost třístupňová struktura školného s podstatným navýšením poplatků. Zavedené tři skupiny oborů odráží jak odlišné náklady na výuku jednotlivých předmětů, tak rozdílné potenciální budoucí příjmy jejich absolventů, od nejlevnějších uměleckých a humanitních oborů až po nejdražší studia práv a medicíny. Nejvyšší možné školné představovalo 18 % průměrné mzdy. Od roku 1997 byla také podstatně snížena příjmová hranice, od které absolventi začali odložené školné splácet.⁶¹

Mnozí ze studentů ovšem školné neplatí vůbec, například v roce 2002 podpořila vláda 164 tisíc studentů z celkového počtu 712 tisíc domácích studentů v programu HECS. Ve většině tito studenti využili různých výjimek určených například pro studenty vyššího

---

⁶¹ MYSÍKOVÁ, Martina. *SOCIOweb : Sociologický webzin* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Australský systém školného a podpory vysokoškolského vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=448&lst=106>>.

stupně některých fakult pocházejících ze znevýhodněných skupin (aboriginské obyvatelstvo, zdravotně postižení, ženy vracející se ke studiu po mateřské dovolené apod.). Podmínkou pro uznání výjimky je každoroční prokázání dostatečného pokroku ve studiu.

Školné ovšem zdaleka nepokryje celé náklady studia, jeho převážnou část i nadále financuje vláda. Započte-li se sleva na školném zaplaceném předem, bonus poskytovaný při pozdějším dobrovolném splacení celé dlužné částky a odpuštění dluhů ze specifických důvodů, pak studenti v roce 2003 přispěli k celkovým nákladům na studia pouze jednou čtvrtinou.

Z toho důvodu deregulovala australská vláda v roce 2005 školné a umožnila univerzitám zvýšit poplatky za studium až o čtvrtinu. Zároveň už výše školného není fixní, takže vysoké školy mohou účtovat i nižší školné, závazná je pouze maximální hranice stanovená pro skupiny oborů. Také byla zavedena další skupina studijních oborů zahrnující tzv. národní priority, u kterých je maximální hranice školného nižší. V roce 2005 to byly pedagogické a ošetřovatelské obory, v současné době se jedná například o matematiku a statistiku. Sleva při úhradě školného předem byla zmenšena z 25 % na 20 % (v případě částečné platby se 20% sleva týká pouze oné zaplacené částky, za předpokladu, že student uhradí nejméně 500 AUD). Z toho vyplývá, že uhradí-li student 500 AUD, z dluhu na školném se mu ve skutečnosti odepíše 600 AUD (o 20 % více než zaplatil). Dále se snížil bonus při dobrovolném předčasném splacení dluhu z 15 % na 10 %. Nový systém HELP se dále větví, přičemž původní program HECS dále funguje jako HECS-HELP. Za studenty, kteří obdrží půjčku HECS-HELP, zaplatí univerzitám školné stát, a to spolu s doplatkem k celkovým nákladům.⁶²

Podle dat z roku 2008 od počátku programu HECS v roce 1989 vládou podporované půjčky umožnily přístup k vysokoškolskému vzdělání přibližně 2,3 miliónu australských studentů a celkový objem půjček dosáhl přes 22 miliard AUD. Při průměrné délce splácení 7,6 let splatilo dluh zhruba 963 tisíc absolventů. S rostoucím počtem studentů a zvyšující se výší školného a poplatků roste i celkový objem finančních závazků studentů, který

---

⁶² MYSÍKOVÁ, Martina. *SOCIOWeb : Sociologický webzin* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Australský systém školného a podpory vysokoškolského vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=448&lst=106>>.

za rok 2008 činil přibližně 2,7 miliard AUD, z toho 2,1 miliardy bylo odloženo prostřednictvím programu HECS-HELP a zhruba 480 miliónů zaplatili studenti vysokým školám předem. Na druhou stranu stále roste také výše splátek (asi 1,2 miliardy AUD) a dobrovolně splacených dluhů (asi 180 miliónů).⁶³

Dluhy studentů spravuje daňový úřad, který po dokončení jejich studia určí pro každý rok povinnou splátku na základě výše příjmu absolventa, a to až do úplného splacení půjčky. Tím jsou výrazně snižovány administrativní náklady na výběr splátek a zvyšuje se i úspěšnost výběru. Státní půjčka na školné není explicitně úročena. Nominální výše dluhu se každoročně navyšuje jen o růst cenové hladiny (inflaci), měřenou prostřednictvím indexu spotřebitelských cen. Jistý prvek úročení ovšem fakticky představuje sleva na školném, protože ten student, který si školné odloží, zaplatí na školném celkově více (v reálném vyjádření), než by býval zaplatil při okamžité platbě. Nicméně jakmile si student školné odloží, jeho dluh úročen není a on tedy není motivován k co nejrychlejšímu splacení dluhu. Tento fakt mimo jiné způsobuje, že je na další půjčky k dispozici méně prostředků, než by případně mohlo být. V případě úmrtí dlužníka závazek zaniká (nepřechází tedy na dědice).

Technicky to funguje tak, že student platí vyšší daň z příjmu, v roce 2010 činilo navýšení 4 - 8 procentních bodů. Například student ekonomie (spadající do nejdražší skupiny oborů) zaplatil v roce 2010 roční školné až AUD 8.859,-. Bude-li v budoucnu pracovat v odvětví financí a pojišťovnictví, bude jeho roční mzda v průměru přesahovat AUD 61.000,-, ze kterých by zhruba AUD 3.500,- použil na splátky odloženého školného.⁶⁴

V roce 2008 přibližně 79 % studentů na vládou podporovaných místech odložilo platbu školného (či jeho části) prostřednictvím programu HECS-HELP, 18 % studentů uhradilo školné předem se slevou a zbývajících 3 % studentů zaplatilo školné předem. Ve stejném roce bylo v Austrálii přibližně 1,3 miliónu lidí s dluhem z programu HECS, který v souhrnu činil přes 16 miliard AUD. Předpokládá se, že necelá čtvrtina nebude nikdy

---

⁶³ MYSÍKOVÁ, Martina. *SOCIOWeb : Sociologický webzín* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Australský systém školného a podpory vysokoškolského vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=448&lst=106>>.

⁶⁴ Tamtéž

splacena, a to vzhledem k nedosažení průměrného příjmu či jiným okolnostem. Průměrný dluh na osobu byl ve výši zhruba AUD 12.000,-. Téměř polovině dlužníků zbývalo splatit méně než AUD 10.000,-, přibližně třetina z nich měla ještě splatit částku v rozmezí AUD 10.000 – 20.000,- a pouze zhruba 4 % zadlužených osob měla dluh vyšší než AUD 30.000,-.⁶⁵

7.2 Výše školného a výše splátek v Austrálii

Výše školného byla původně jednotná pro všechny obory. Diferencovaná výše školného byla zavedena od ledna 1997. Od té doby platí studenti různých studijních okruhů různě vysoké školné. Pro představu je v Tab. 10 uveden přehled okruhů s maximální výší školného pro studenty, kteří začali poprvé studovat VŠ v letech 2007 až 2009.⁶⁶

Tab. 10: HECS - výše maximálního ročního školného za jednotlivé okruhy, 2009

HECS okruhy	Roční školné (v AUD)	Obor
Okruh 1	5 201	Umění, humanitní studia, společenské vědy, cizí jazyky, behaviorální vědy
Okruh 2	7 412	Informatika, zemědělství, architektura, stavebnictví
Okruh 3	8 677	Právo, ekonomie, účetnictví, lékařství
Národní priority	4 162	Matematika, statistika, přírodní vědy, zdravotní sestríčky a pedagogika

Zdroj: ANU : The Australian national university [online]. 2009 [cit. 2011-03-12]. HECS-HELP Information for Domestic Undergraduate Students. Dostupné z WWW: <<http://www.anu.edu.au/sas/fees/Forms/sas57-2009.pdf>>.

Výše školného se tedy u jednotlivých okruhů podstatně liší. Je odvozen od předpokládaných budoucích výdělků absolventů daného oboru, nikoli od nákladů na jeho

⁶⁵ MYSÍKOVÁ, Martina. *SOCIOWeb : Sociologický webzin* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Australský systém školného a podpory vysokoškolského vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=448&lst=106>>.

⁶⁶ ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

studium. Takto určené částky školného za jednotlivé obory samozřejmě zkreslují skutečný poměr mezi náklady a výnosy různých studijních oborů.⁶⁷

Sazby splátek odloženého školného jsou v Australském systému progresivní, což znamená, že jsou odstupňovány podle výše ročního příjmu absolventů. Dokud příjem absolventa nepřesáhne danou minimální hranici (původně byla nastavena na úrovni průměrné australské mzdy), neplatí žádné splátky. Sazby splátek pak postupně stoupají s velikostí příjmu (v rozmezí od 4 % do 8 % dosaženého výdělku).

Většinu nákladů VŠ vzdělávání však i nadále subvencuje stát. Studentské příspěvky (v rámci systému HECS) pokryly v roce 2001 zhruba 20 % celkových nákladů vysokých škol. Zavedení školného nemělo v Austrálii negativní vliv na zájem o studium od studentů ze sociálně slabších rodin. Naopak, empirické údaje z mnoha zemí naznačují, že socio-ekonomický profil studentů vysokých škol je relativně necitlivý vůči změnám způsobu financování VŠ studia. Jinak řečeno, podíl studentů z rodin s různou úrovní příjmů a majetku zůstává navzdory výrazným změnám výše a struktury vládních subvencí VŠ studia poměrně stabilní.⁶⁸

7.3 Srovnání s Českou republikou

Podle Programového prohlášení vlády ČR ze srpna 2010 by školné v ČR mělo být maximálně Kč 10.000,- za semestr, tedy Kč 20.000,- ročně. Průměrná hrubá mzda v ČR v prvním čtvrtletí 2010 byla zhruba Kč 22.700,-, tedy Kč 273.000,- ročně. V současnosti by tedy maximální výše školného v ČR představovala 7 % průměrného ročního výdělku, což je mnohem méně než v Austrálii, kde v současnosti nejvyšší možné roční školné činí 18 % roční průměrné mzdy. S přihlédnutím k pravděpodobnému růstu budoucích výdělků, pro české studenty by tedy školné mohlo představovat výrazně menší finanční zátěž než pro studenty v Austrálii. Koaliční smlouva navíc uvádí, že čeští úspěšní studenti by odložené školné začali splácet až v okamžiku, kdy jejich příjem překročí výši průměrné

---

⁶⁷ ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

⁶⁸ Tamtéž

mzdy. Australští studenti začínají dluh splácet již při podprůměrném příjmu. Prozatímní specifikace českého systému školného, přestože zatím velmi strohá, se tedy spíše podobá původnímu australskému systému z roku 1989.⁶⁹

Výhodou odloženého školného by mělo být, že vysoké školy budou více zapojeny do tržní úspěšnosti svých absolventů a do budování svých absolventských sítí. Vysoké školy jsou však takto přímo zainteresovány pouze pokud univerzita část nebo celé odložené školné dostane až s časovým odstupem, a to prostřednictvím splátek, které ze svých příjmů odvádějí úspěšně na trhu uplatnění absolventi. V Austrálii ale stát univerzitám vyplácí odložené školné v podstatě okamžitě.

Rozhodně však lze považovat finanční spoluúčast studentů na nákladech terciárního vzdělání za spravedlivější, než je současný systém, v němž je vysokoškolské studium plně hrazeno z daní, které platí i lidé, kteří z VŠ studia nemají naprosto žádný přímý prospěch. Na druhé straně však zavedení (odloženého) školného není samo o sobě dostatečnou reformou. V současnosti v této oblasti zcela chybí tržní ceny. Ty jsou přitom nezbytným ukazatelem pro posouzení, zda investice do určitého typu či oboru vzdělání přináší čistý prospěch, anebo je plýtváním zdroji. Pouze s pomocí svobodně utvářených cen je možné zjistit, jaký obor vzdělání má smysl a jak dlouho má trvat.

Situace v českém vysokém školství se výrazně nezlepší, pokud školy nezačnou studenty vnímat jako své zákazníky, kterým mají poskytovat kvalitní vzdělávací služby. Je také potřeba vytvořit prostor pro konkurenci mezi různými typy škol a vzdělávacích programů. Protože pouze v rámci konkurenčního procesu lze zjistit, v jakých případech je optimální pětileté (popř. i delší) magisterské prezenční studium a v jakých případech je vhodnější např. kratší, ale o to intenzivnější kurz. Stát by měl co nejméně závazně vymezovat obsah, délku a formu studia (denní, kombinovaná, eventuelně internetový kurz aj.). Rozhodující by v tomto směru měla být skutečná poptávka zájemců o studium. Ti by se přitom řídili svými individuálními preferencemi a potřebami trhu práce. Jejich volba by měla být výsledkem srovnání nákladů a přínosů jednotlivých variant. Státní subvence rozhodování zájemců o vzdělání značně zkreslují. Mohou snadno vést k tomu, že příliš mnoho studentů

---

⁶⁹ ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

tráví příliš dlouhou dobu studiem na vysokých školách. Pro několikaleté studium na VŠ se mohou rozhodnout i lidé, kteří by bez státních dotací dali přednost jiné alternativě zvyšování své kvalifikace. Díky státní finanční podpoře totiž nesou jen malou část nákladů takového studia.⁷⁰

Z předchozích kapitol vyplývá, že se australský model financování školného jeví jako dobrý příklad pro Českou republiku. Pokud se však bude vycházet ze skutečnosti, že vysokoškolsky vzdělaní lidé (resp. vzdělaní lidé obecně) vydělávají více peněz než lidé se vzděláním nižším, pak také zaplatí vyšší částky na daních (nehledě na skutečnost, že vytvářejí větší hodnoty, jako takové). A to jak v systému daně rovné (v absolutních číslech), tak i zejména v systému daně progresivní.

V takovém případě se však může zdát, že si absolvent vysoké školy platí vzdělání dvakrát. Nejprve formou školného, podruhé pak prostřednictvím systému daní a poplatků (a nejedná se pouze o daň z příjmu, protože s vyšším příjmem roste i vyšší spotřeba a tím zaplatí vyšší DPH, ochota cestovat za prací - platí silniční daň, atd.) A proto se nabízí otázka, jestli není správnější a spravedlivější podpořit vzdělání pro osoby pocházející z nízkorozpočtových rodin, než jim vytvářet další překážky.

Je nejspíš pravdou, že stát od většiny absolventů VŠ vybere na daních během jejich života více, než kolik činily skutečné náklady na jejich studium. Avšak je potřeba v této souvislosti upozornit na několik skutečností.

V první řadě by se měly budoucí daňové příjmy vysokoškoláků patřičným způsobem diskontovat. A to z toho důvodu, že výdaje na studium stát vynakládá okamžitě, zatímco dodatečné daňové příjmy od vysokoškoláků získá až s časovým odstupem a po dlouhou dobu, proto je nutné náklady a výnosy přenést na jakýsi společný jmenovatel. Bylo by chybou porovnávat pouze nominální částky, měla by se vzít v úvahu i tzv. časová hodnota peněz. Je zcela jasné, že racionálně uvažující člověk nebude ochoten vyměnit Kč 1.000,-, které má k dispozici v současnosti za nárok na Kč 1.000,-, který bude splatný až např. za 20 let.

---

⁷⁰ ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

Za další je nutné si uvědomit, že pokud by byla zrušena státní podpora vysokého školství, ještě to nutně nemusí znamenat, že by výrazně poklesly investice lidí do vlastního vzdělání a kvalifikace. Především to platí v případech, kdy jsou tyto investice pro dotyčného člověka velice výnosné. Pokud člověk očekává, že si prostřednictvím zvýšení své kvalifikace zvýší své celoživotní příjmy o takovou sumu, jejíž současná hodnota je vyšší než současná hodnota očekávaných nákladů na získání dané kvalifikace, potom tuto investici učiní i v případě absence státních dotací. Překážkou by mohl být nedostatek peněz a nedokonalosti kapitálového trhu, které by mohly bránit tomu, aby se vyvinula síť půjček na investice např. do vzdělání. Z toho všeho vyplývá, že část těchto dotací ve skutečnosti žádné dodatečné daňové příjmy nepřináší (pokud se to porovná se stavem bez státních dotací). K tomu by se měl připočítat fakt, že skoro stejný soubor dovedností, a schopností, které získá průměrný absolvent vysoké školy za pět let studia, by mohl získat i za kratší dobu a levněji. Tato skutečnost zvyšuje pravděpodobnost, že by jedinec takovou investici udělal i bez státních dotací. Z toho důvodu by se měly porovnávat náklady na studium s čistým přírůstkem daňových příjmů, které stát v souvislosti s dotováním vysokoškolského studia obdrží.

V neposlední řadě by se neměly opomínat ti lidé, kteří dosahují vysokých celoživotních příjmů, aniž by někdy vysokou školu studovali. Představme si modelovou situaci pana Nováka a pana Růžičky. Pan Novák vysokou školu nikdy nestudoval, přesto díky svému talentu a kvalifikaci dosahuje stejných příjmů jako pan Růžička, který absolvoval vysokou školu. Předpokládejme, že oba během svých produktivních let dosáhnou stejného příjmu a odvedou státu stejnou částku na daních. Pan Novák ale díky studiu na vysoké škole čerpal z daňových prostředků podstatně vyšší částku než pan Růžička. Oproti tomu ale státu neodvedl žádný dodatečný příjem

7.4 Doporučení

Při zahájení průzkumu trhu k této diplomové práci zde byl předpoklad, že bankovní produkty zaměřené na studenty vysokých škol jsou v současné době samozřejmostí. Avšak během tohoto průzkumu byla zjištěna překvapující skutečnost. A to, jak málo produktů pro studenty vysokých škol komerční banky poskytují. Zdaleka není pravidlem, že by banky ve svém portfoliu produktů měly např. studentský účet se zvýhodněnými podmínkami.

Přitom u studentů vysokých škol je předpoklad, že po absolvování školy dosáhnou rychleji vyšších příjmů. Pokud by komerční banky poskytovaly více produktů určených přímo pro studenty, mohly by získat lukrativního klienta v době, kdy je ještě určitým způsobem „ovlivnitelný“. Člověk, který chodí do zaměstnání má již zvolenou svou banku, se kterou je spokojený. I když mu jiná banka nabídne výhodnější produkt, tak pokud ta nabídka nebude opravdu výrazně výhodnější, s největší pravděpodobností zůstane klientem u své stávající banky. Jenom představa, že musí do banky jít za účelem vyřízení převedení účtu je pro většinu lidí velice nepříjemná. Klienti bank jsou v současné době již z velké většiny zvyklí využívat internetového bankovníctví. Navíc otevírací doba bank je skoro stejná jako pracovní doba většiny lidí, takže by si na její návštěvu ještě museli uvolnit z práce. Dále je nutné nahlásit změnu účtu v práci, znovu nastavit inkasní platby, trvalé příkazy apod. Proto by pro komerční banky bylo rozhodně lepší, kdyby budoucí absolventy vysokých škol oslovily už v době jejich studia. Dalším faktem je, že absolventi vysokých škol relativně brzy po ukončení studia žádají o hypoteční úvěry na nákup bytu či domu. A samozřejmě, první cesta vede do banky, ve které mají zřízený běžný účet.

Před zavedením školného na vysokých školách by bylo vhodné, aby vláda udělala mediální kampaň určenou komerčním bankám a zároveň budoucím studentům vysokých škol. V této kampani by mohly být vyzdvihnuty výhody, které spočívají především v budoucích vyšších příjmech absolventů vysokých škol a jejich spolehlivosti (menší rizikovosti). V důsledku kampaně by měla vyplývat atraktivnost skupiny těchto potencionálních budoucích klientů a nabídnutí jim výhodnějších produktů při jejich studiu. Jak bylo zmíněno výše, po dokončení studia dosahují absolventi vysokých škol rychleji vyšších příjmů, a proto se stávají pro banky zajímavým klientem. Banky by měly zmodernizovat stávající portfolio produktů pro studenty vysokých škol a ty by mohly být studenty využívány na výdaje spojené se studiem jako je např. ubytování, doprava apod.

Co se týče úvěrů určených přímo na financování školného na vysokých školách, ty by měl, podle názoru autorky, zaštiťovat stát. Půjčky by měly být bezúročné, navýšené pouze o míru inflace. Byly by splatné až po ukončení studia a dosažení určité výše příjmu. Australský model financování vysokého školství je rozhodně dobrým vzorem pro Českou republiku. Student, který by se rozhodl pro úhradu školného již během studia, by mohl dostat procentní slevu na školné. Aby tímto nebyli znevýhodněni studenti ze sociálně

slabších rodin, jejichž rodiče na přímou platbu nemají prostředky, mohla by jim být část školného po dostudování odpuštěna. Odpuštění části platby školného by se týkalo pouze studentů ze sociálně slabších rodin a to by mohlo být posuzováno např. podle nároku na sociální stipendium. Další podmínkou pro odpuštění části školného by mohlo být dostudování v řádném termínu.

Vysoké školy by po zavedení školného měly studentům nabízet kvalitnější služby (lépe vybavené učebny, laboratoře, ubytování apod.). Měly by se ke studentům chovat jako k zákazníkům. Na druhou stranu, studenti by měli pečlivě vybírat vysokou školu a studijní obor svého studia. Především dle uplatnění absolventů na trhu práce a v neposlední řadě dle vlastních schopností a zájmů. Rozhodně by měli k vysokoškolskému studiu přistupovat jako k investici.

Tab. 11: Shrnutí doporučení pro stát, komerční banky, vysoké školy a studenty

Doporučení pro			
Stát	Komerční banky	Vysoké školy	Studenty
mediální kampaň určená pro komerční banky a studenty	zmodernizovat portfolia produktů pro studenty	vnímat studenty jako své klienty	pečlivě vybírat vysokou školu a studovaný obor
inspirovat se fungujícím Australským systémem	uvědomit si atraktivnost této skupiny klientů	zkvalitnění služeb pro studenty	přistupovat ke studiu jako k investici

7.5 Shrnutí

V této kapitole byl nejprve představen systém spolufinancování vyššího vzdělání ze soukromých zdrojů studenta, který funguje v Austrálii a to již od roku 1986. Následně byla představena plánovaná reforma financování terciárního vzdělávání v České republice. Nakonec byly tyto dva systémy – ten již několik desítek let fungující v Austrálii a ten navrhovaný v České republice – porovnány. V poslední subkapitole jsou navržena doporučení pro stát, komerční banky, vysoké školy a studenty.

Závěr

Z celé praktické části této diplomové práce vyplývá, že v současné době není bankovní sektor připraven na financování školného na vysokých školách. Nejvýhodnější studentský úvěr v současnosti poskytuje Česká spořitelna. Přesto se jedná o úvěr relativně drahý. Pokud by se vláda rozhodla k okamžitému zavedení školného na vysokých školách, tak v bankovním sektoru nejsou vhodné produkty k jeho financování. Výběr je velice omezený, a přestože ostatní bankovní produkty (např. na bydlení) prošly v posledních letech vývojem a stávají se pro klienty dostupnější, tak studentské úvěry se po několik let nezměnily a v současné době nejsou výhodné. I z toho důvodu se využívají minimálně. Úrok u studentských úvěrů od 8,9 % v době, kdy lze sjednat hypoteční úvěr na bydlení s úrokem okolo 4%, je příliš vysoký.

Z pohledu ekonoma je bezúročný způsob financování s odkladem splátek nevýhodnou investicí. Avšak z důvodu zajištění vyšší vzdělanosti obyvatelstva, pro stát tato investice rozhodně výhodná je. Více vzdělané obyvatelstvo má prokazatelně vyšší příjmy a v tu chvíli okamžitě odvádí vyšší daně z příjmů. Logicky také více utrácí a s každým nákupem odvádí DPH, které je v současné době hlavním daňovým příjmem státu. Stručně řečeno, vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo podporuje ekonomický růst státu (odvádí vyšší daně, větším procentem se podílí na obratu zboží a služeb). Vzdělání rodiče daleko více podporují ve vzdělání své děti a zároveň mají vlastní prostředky pro financování jejich studia.

Před zahájením shánění podkladů pro tuto diplomovou práci, nebyla autorka přesvědčena o správnosti zavedení školného na vysokých školách. Avšak během průzkumu, při získávání více a více informací, začala postupně měnit názor. Nyní lze říci, že rozhodně souhlasí se zavedením školného na vysokých školách v České republice. Zde je ovšem nutné podotknout, že reforma financování terciárního sektoru vzdělání bude velmi náročnou procedurou a bude velice záležet především na představitelích vlády České republiky, jak tuto problematiku uchopí. Z toho následně vyplyne, jak bude tento, v první chvíli rozhodně nepopulární, krok přijat širokou veřejností.

Seznam použité literatury

Citace

Aktuálně.cz [online]. 22.2.2007 [cit. 2011-02-12]. Školné na vysoké škole: kolik platit?. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/finance/volny-cas-a-nakupy/clanek.phtml?id=361851>>.

ANU : The Australian national university [online]. 2009 [cit. 2011-03-12]. HECS-HELP Information for Domestic Undergraduate Students. Dostupné z WWW: <<http://www.anu.edu.au/sas/fees/Forms/sas57-2009.pdf>>.

Epravo.cz : Zákon o bankách a spořitelnách [online]. 1999, 2011 [cit. 2011-01-18]. Zákony. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-o-bankach-a-sporitelnach-10777.html>>. ISSN 1213-189X.

Google [online]. 2011 [cit. 2011-04-16]. Google Dokumenty. Dostupné z WWW: <<http://www.google.com/google-d-s/intl/cs/forms/>>.

HARTLOVÁ H., SOLDÁNOVÁ M., SVOBODOVÁ J. aj., Bankovníctví pro střední školy a veřejnost, 1. vyd. Praha: Fortuna, 2004, 200 s. ISBN 80-7168-900-9

Idnes.cz [online]. 8.6.2010 [cit. 2011-02-12]. Školné by mělo přijít rok po půjčkách, říká spoluautor reformy financování. Dostupné z WWW: <http://ekonomika.idnes.cz/host-idnes-cz-petr-mateju-priblizi-reformy-ve-financovani-studia-pyf-/ekoakcie.aspx?c=A100608_151620_ekoakcie_fih>.

Inflow : Information journal [online]. 16.6.2010 [cit. 2011-03-23]. Školné schváleno. Dostupné z WWW: <<http://www.inflow.cz/skolne-schvaleno>>.

KAŠPAROVSKÁ V., Řízení obchodních bank: vybrané kapitoly, 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 339 s. ISBN 80-7179-381-7

KOLEKTIV AUTORŮ, Návratnost investice do vysokoškolského vzdělání pro jednotlivce a podnik v České republice, 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003, 274 s. ISBN 80-7083-798-5

Komerční banka : spotřebitelské úvěry a hypotéky [online]. 2010 [cit. 2011-04-04]. Sazebník a úrokové sazby. Dostupné z WWW: <<http://www.sazebnik-kb.cz/cs/obcane/uvery/spotrebitelske-uvery-a-hypoteky.shtml>>.

MARVANOVÁ M., HOUDA M. a kolektiv, Platební styk, 3., rozšířené vyd. Brno: ECON, 1995, 374 s. ISBN 80-901627-2-X

MYSÍKOVÁ, Martina. *SOCIOweb : Sociologický webzin* [online]. 2010 [cit. 2011-03-23]. Australský systém školního a podpory vysokoškolského vzdělávání. Dostupné z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=448&lst=106>>.

Novinky.cz [online]. 1.7.2010 [cit. 2011-02-12]. Banky se připravují na zavedení školního. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/204817-banky-se-pripravuji-na-zavedeni-skolneho.html>>.

POLOUČEK S. a kol., Bankovníctví, 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 716 s. ISBN 80-7179-462-7

Půjčka s rozumem [online]. 30.8.2009 [cit. 2011-02-11]. Revolvingový úvěr. Dostupné z WWW: <<http://www.pujckasrozumem.cz/revolvingovy-uver>>.

REVENDA Z., MANDEL M., KODERA J. aj., Peněžní ekonomie a bankovníctví, 1.vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 1996, 613 s. ISBN 80-85943-06-9

SEKERKA B., Banky a bankovní produkty, Praha: PROFESS, 1997, 532 s. ISBN 80-85235-51-X

SKALICKÝ, Michal. *Domáci finance.cz : finanční magazín* [online]. 14.9.2008 [cit. 2011-02-08]. Eskontní úvěr. Dostupné z WWW: <<http://www.domacifinance.cz/355/eskontni-uver/>>.

ŠENKÝŘOVÁ B. a kolektiv, Bankovníctví I, 2., aktualizované vyd. Praha: GRADA Publishing, 1999, 264 s. ISBN 80-7169-859-8

ŠUSTER, Matěj . *Leblog : Blog o právu a ekonomii* [online]. 23.12.2009 [cit. 2011-03-23]. M. Šuster (host): Odložené školné v Austrálii. Dostupné z WWW: <<http://www.leblog.cz/?q=node/364>>.

UniCredit Bank : sazebník [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. úvěry. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/sazebnik/obcane/uvery.html>>.

UniCredit Bank : úrokové sazby [online]. 2007 [cit. 2011-04-02]. Osobní úvěry. Dostupné z WWW: <<http://www.unicreditbank.cz/cz/urokove-sazby/osobni-uvery.html>>.

UNESCO : *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* [online]. 1995, 2011 [cit. 2011-03-25]. A new perspective on education for all. Dostupné z WWW: <http://www.unesco.org/education/efa/ed_for_all/background/artic10.shtml>.

URBÁNEK V., Financování vysokého školství, 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3

Seznam příloh

A – Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, 5 stran

B – Splátkový kalendář České spořitelny při splácení úvěru pět let, 3 strany

C – Splátkový kalendář České spořitelny při splácení úvěru deset let, 4 strany

D – Splátkový kalendář Komerční banky při splácení úvěru pět let, 7 stran

E – Splátkový kalendář Komerční banky při splácení úvěru deset let, 10 stran

F – Splátkový kalendář UniCredit Bank při splácení úvěru pět, 2 strany

G – Splátkový kalendář UniCredit Bank při splácení úvěru deset let, 4 strany

H – Dotazník ankety, 2 strany